

Knižnica Štátneho pedagogického ústavu
v Bratislave

199 45

Pedagogická knihovna
J. A. Komenského

211.
882/30.

Šetřte knihy!

Nevpisujte do nich poznámek,
nepodtrhujte, nezatrhuje v nich nic,
nepoškozujte je!

REVÍZIA

1976

Signatúra:

Čís. prírasi.:

Čís. kv. den.:

Knižnica Štátneho pedagogického
ústavu v Bratislave.

Revízia
1965

hivatal legendó pónzel nem rendelkezik, vární kell, míg a pénz az első
postaalokkalomal megérkezik.

Prvý diel.

Cvičby v čítaní.

a á

al — ál — lap — láp — rag — rág —
gáz — gaz — lat — lát — kár — kar — baj
— báj — var — vár — rak — rák — vaj —
váj — faj — fáj — bab — báb — haj —
háj — part — párt — a-gár — ha-lál — ba-
rát — vá-rad — dár-da — ál-lat. —

e é i í

el — él — le — lé — meg — még —
mig — fel — fél — ver — vér — ken —
kén — kin — kín — mer — mér — vet —
vét — fe-le — fé-le — kert — kért — kel
kél — bel — bél — ép — ér — ir — ír —
e-ger — e-gér — tér — te — ti — tíz —
kér — kép — hit — híd — hitt — hítt —
néz — réz — íz — víz — te — kéz — mi —
két — kéz — ví — vív — fé-reg — mé-
reg — hin-ni — hív-ni. —

o ó ö ő u ú ü ű

por — pór — pör — kor — kór — kör
— tor — tör — tőr — ott — öt — őt — út

— üt — tű — tok — tók — tök — hon — hón
 — hön — hún — olt — ölt — ült — kö-böl
 — kő-ből — ö-röm — ő-röm — gomb —
 gömb — ló — lö — ol-ló — bor — bór —
 köd — köt — fog — fok — ón — ön —
 zöld — föld — ont — önt — zug — zúg —
 ujj — új — úr — ür — úz — tűz — fűz —
 fül — bűn — mú — fű — hú — ürt — kürt
 ür-ge — für-ge — hull — hül — rúd — rút
 — dúl — dúl — túr — túr — túrj — fürj
 fúrj. —

◌=cz ◌=cs, ts.

arcz — ércz — harcz — láncz — bércz
 — percz — pe-recz — táncz — rácz — czél
 — lécz — a-czél — polcz — czín — czím
 — czomb — czi-cza — czik — csó — csór
 — csúr — cser — cseh — csont — csúcs —
 csat — csepp — kulcs — kincs — nincs —
 mécs — görcs — csa-ba — ejts — fe-lejts
 — iölts — for-dits — ints — önts — bánts
 ránts — bonts — ronts. —

◌=y, đ=gy, ľ=ly, ň=ny, ť=ty.

agy — ágy — adj — vagy — vágy —
 egy — hegy — begy — jegy — négy —
 megy — légy — hogy — hölgy — völgy —
 tölgy — úgy — ügy — rügy — ü-rügy —
 szügy — győz — ra-gadj — vi-gadj — küldj —
 mondj — gyö-kér — mo-gyo-ró — kí-gyó —

oly — moly — galy-ba — goly — gó-lya —
 bolyg — ká-roly — állj — ülj — félj —
 ölyv — dölyf — i-lyen — ko-moly — hely
 — ki-rály — mely — cser-mely — hü-velyk
 — i-bo-lya — pe-hely — nyak — nyáj —
 nyár — nyál — nyél — nyel — nyelv —
 nyolcz — köny — könyv — meny — menj
 fény — fonj — a-rany — a-rány — pár-kány
 — már-vány — füg-göny — бүк-köny —
 lány — né-hány — nő-vény — nyit — korty
 — konty — fá-tyol — haty-tyú — a-tya
 — bá-tya — pinty — tyúk — hár-tya —
 kár-tya — tilt-ja — mult-ja — in-du-lat-ja —
 pa-tyo-lat — ku-tya — kút-ja. —

š=s, s=sz, ž=zs.

—ás — más — hass — sár — sá-ri —
 sajt — est — fest — füst — hús — hess —
 must — ser — sír — sor — sör — üst — és
 — füst — sík — sas — sás — sok — kis-sé
 — ve-se — me-se — ká-sa — e-ső — bús
 — dús — juss — fuss — czip-rus — ősz —
 csósz — ész — mész — réz — rész — szó
 — szem — szív — szín — szél — szék —
 szeg — szög — szár — szál — szesz — szösz
 — asz-szony — szép — szebb — szü-ret —
 szárny — szol-nok — szat-már — sza-kasz
 — sze-szély — ve-szély — ha-lász — va-
 dász — ka-lász — mesz-sze — sziszeg —
 zsák — zseb — seb — zsír — sír — rizs —
 zsi-ga — zsup — zsu-zsi — zsó-fi — pajzs

— po-zsony — va-rázs — ró-zsa — da-rázs
 — ba-lázs — pe-zseg — pezsg — rozs-nyó
 — rozs-gúzs — ör-zsi — zsin-dely — zsá-lya
 — pézs-ma — dézs-ma — törzs.

Vel'ké písmeny.

A, Á, B, Cz, Cs, D, E, É, F, G, Gy, H,
 I, J, K, L, Ly, M, N, Ny, O, Ó, Ö, U, P, R,
 S, Sz, T, Ty, U, Ú, Ü, Ű, V, Z, Zs.

An-tal — Ál-mos — Bé-la — Czeg-léd
 — Cson-grád — Dá-vid — E-ger — É-va —
 Fer-tó — Gábor — György — Hen-rik —
 Il-ka — Já-nos — Ká-roly — La-jos — Mis-
 kolcz — Ná-poly — Nyi-tra — Ot-tó — Ó-
 nod — Ör-zsi — Po-zsony — Ró-ma — Sán-
 dor — Sze-ged — Ti-sza — Ung — Ül-lő —
 Vá-rad — Zi-mony — Zsó-fi.

Pali Pesten lakik. György nem, Mari
 halt meg. Duna, Tisza, Maros folyik. Csaba,
 Gyula, Szarvas városok. Tátra Mátra hegy-
 nevek. Pest, Pozsony, Kassa szép városok.
 Kún-Szent-Miklós kis város.

Druhý diel.

Cvičby v prekladání.

1.

atya, otec.	jó, dobrý, dobrá, dobré.
anya, mať, matka.	kedves, milý, á, é.
testvér, brat lebo sestra.	gondos, starostlivý, á, é.

bátya, starší brat.
néni, staršia sestra.

hű, verný, á é.
öreg, starý, á, é.

V reči maďarskej pohlavia niet.

Atya, jó atya, kedves atya, öreg atya,
anya, kedves anya, hű anya, öreg anya, testvér,
jó testvér, hű testvér, bátya, kedves bátya, néni,
jó néni, gondos néni.

2.

nôž, kés
kniha, könyv
strom, fa
stôl, asztal
malý, á, é, kis, kicsiny

veľký, á, é, nagy
ostrý, á, é, éles
užitočný, á, é, hasznos
pekný, á, é, szép
a, aj, és

Nôž, malý nôž, veľký nôž, ostrý nôž,
kniha, dobrá kniha, užitočná kniha, malá kniha,
pekná kniha, strom, pekný strom, veľký strom,
užitočný strom, stôl, pekný stôl, milý otec a
starostlivá mat'. —

3.

a, az *ten tá, to,*
kert, zahrada
papiros, papier
toll, pero
virág, kvet

a, az
tábla, tabula
szükséges, potrebný, á, é
fehér, biely, á, é.
fekete, čierný, á, é
is, a, aj

a, az stojí obyčajne pred podstatným me-
nom a sice: pred takým, ktoré sa počína sa-
mohláskou, stojí *az*; ktoré ale spoluhláskou sa
započína, pred tým stojí *a*, k. pr. az erő=sila,
a kutya=pes. Preložiť do slovenčiny sa nedá.
Keď prísudok vo vete záleži ze statného

aneb z prídavného mena v slovenčine sa užíva *je*, v maďarčine ale nie.

A könyv hasznos. A könyv szükséges. A kés jó. A kert szép. A szép kert kedves. A virág is kedves. A papiros-fehér. A tábla fekete. A jó atya gondos. A gondos anya kedves. A jó testvér hú. A toll szükséges.

4.

sused, szomszéd
človek, ember
pes, kutya
kôň, ló
múka, liszt

list, levél
bohatý, á, é, gazdag
chorý, á, é, beteg
zelený, á, é, zöld
nešťastný, á, é, szeren-
csétlen

Kniha je dobrá. Múka je biela. Zahrada je potrebná. Pero je malé. Sused je bohatý človek. Pes je verný. Kôň je potrebný. Zelený list je pekný. Človek je chorý. Chorý človek je nešťastný. Čierna tabuľa je potrebná.

5.

Privlastňováce prípony.

Jedon majitel a jedon majetok. } m am, em, om, ôm, môj, a, e.
d, ad, ed, od, ôd, tvoj, a, e,
a, e, ja, je, jeho, jej.

Viac majitelov a jedon majetok. } nk, unk, ünk, náš, a, e.
tok, tek, atok, etek, otok, ötök
váš, a, e.
ok, ek, jok, jök, jük jích, jejích.

Tieto prípony sa len jako k slovám pri-

pnuté, pridané užívajú a do slovenskej reči sa prisvojovacími zámenami prekladajú, k. pr.:

alma	jablko	körte	hruška
almám,	moje jablko	körtém,	moja hruška
almád,	tvoje jablko	körtéd,	tvoja hruška
almája,	jeho, jej jablko	körtéje,	jeho, jej hruška
almánk,	naše jablko	körténk,	naša hruška
almátok,	vaše jablko	körtétek,	váša hruška
almájok,	jích jablko	körtéjök,	jích hruška
édes,	sladký, á, é	savanyú,	kyslý, á, é.

Almám jó. Körtéd szép. Almája nagy, Körténk édes. Almátok savanyú. Körtéjök kicsiny. Kis kertem hasznos. Jó anyád gondos. Kedves atyád beteg. Bátyja szerencsétlen. Nénénk gazdag. Kis szomszédotok öreg. Kutyajok hú. Virágod szép és kedves. Szép lova is kedves. Jó könyvünk hasznos. Fekete táblátok szükséges.

6.

obraz,	kép	klobúk,	kalap
kabát,	kabát	stolec,	szék
košela,	ing	čistý,	á é, tiszta
kožuch,	ködmön	slamený,	szalma

Môj stôl je malý. Tvôj papier je čistý. Jeho pero je dobré. Naša kniha je pekná. Vaša zahrada je milá. Jích obraz je malý. Tvôj kožuch je starý. Náš slamený klobúk je dobrý. Váš kabát je teplý. Moja košel'a je biela. Jích nôž je ostrý. Moje jablko je zelené a kyslé. Naša múka je čierna. Jej sestra je chorá. Tvôj stolec je malý.

7.

Jedon majitel viac majetkov.

im, im, eim, moje.
id, aid, jaid, eid, jeid, tvoje.
i, ai, jai, ei, jei, jeho, jej.

Viac majiteľov a viac majetkov.

ink, aink, jaink, eink, jeink, naše.
itok, aitok, jaitok, eitok, jeitok, vaše.
ik, aik, jaik, eik, jeik, jejích, jích.

láb, noha

kéz, ruha

lábaim, moje nohy
lábaid, tvoje nohy
lábai, jeho, jej nohy
lábaink, naše nohy
lábaitok, vaše nohy
lábaiik, jích nohy

kezeim, moje ruky
kezeid, tvoje ruky
kezei, jeho ruky
kezeink, naše ruky
kezeitek, vaše ruky
kezeiik, jích ruky

ruha, šata, hába
szülő, rodič
adósság, dlžoba
seb, rana
zseb, vačok

új, nový, á, é.
gyönyörű, utešený, á, é
érett, zrelý, á, é
üres, prázný, á, é
víg, veselý, á, é
szomorú, smutný, á, é

Kezeim kicsinyek. Lábaid nagyok.
Barátjai hívek. Ruháink újjak. Szüleitek szegények. Adósságaik nagyok. Almáid szépek. Körtéink érettek. Virágaitok gyönyörűek. Székei rozsak. Sebeim nagyok. Zsebeim üresek. Nénéid és öcséitek vigak. Beteg szomszédjaitok szomorúk.

8.

ovca, juh
mlyn, malom
kostól, templom
völ, okor

melú, örölnek
dobre, jól
vysoký, á, é, magos
drahý, á, é, drága

spievajú, énekelnek
 pekne, szépen
 tučný, á, é kövér

šťastný, á, é, szerencsés
 mladý, á, é, fiatal
 ale, de.

Moje sestry sú usilovné. Tvoje deti sú šťastné. Jeho jablká sú kyslé. Naše knihy sú užitočné. Vaše kostoly sú vysoké. Jích rodičia sú mladí ale starostliví. Jeho voly sú drahé. Tvoje ovce sú tučné. Moje vtáčence pekne spievajú. Jích zahrady sú užitočné. Vaše mlyny dobre mel'ú. *

- 2 trig. ed.

Sklonovanie.

Jednotný počet.

1. fu, chlapec	1. leány, diovča
2. fu-é, chlapca	2. leány-é, diovčafa
3. fu-nak, chlapcovi	3. leány-nak, diovčatu
4. fu-t, chlapca	4. leány-t, diovča.

Množný počet.

1. fu-k, chlapci	leány-ok, diovčence
2. fu-k-é, chlapcov	leány-ok-é, diovčeniec
3. fu-k-nak, chlapcom	leány-ok-nak, diovčencom
4. fu-k-at, chlapcov	leány-ok-at, diovčence

Množný počet sa tvorí príponami: **k, ak, ek, ok, ök**. Prípony pádov v jednotnom a v množnom počte sú rovnaké.

adtam, dal som
 ajándék, dar
 szeretem, milujem
 tánczolniak, tancujú
 kendő, ručník

régen, dávno
 láttam, videl som
 eladtuk, predali sme
 pénz, peňaz
 adtunk, dali sme

vettem, kúpil som
irtam, písal som

segítsük, napomáhajme
megdicsértük, pochválili
sme.

A fiu szorgalmas. Ez a könyv a fiué. A fiunak adtam ajándékot. A szorgalmas fiut szeretem. A leányok tánczolnak. Ezek a szép virágok a leányokéi. A leányoknak kendőt vettem. Megdicsértük a lányokat. Ez a kert a szomszédunké. Atyámnak levelet írtam. Bátyámat régen láttam. Házainkat eladtuk. A szegényeknek pénzt adtunk. Segítsük a szerencsétlen embereket.

10.

syr, sajt
plátno, vászon
sklenica, üveg
zahubil, tört
vinšovali, kívántunk
sviatok, ünnep

čítal, olvasott
písanka, irka
rychtár, bíró,
poklonil som sa, köszönte
kráľovná, királynő

Tento syr je dobrý. Toto ovocie je súsedovo. Mojej staršej sestre som kúpil plátno. Sklenicu zahubil. Stromy sú užitočné. Tieto domy sú vašo otcove. Našim rodičom sme vinšovali št'astné sviatky. Málo kníh čítal. Táto písanka je tvojho bratova. Rychtárovi som sa poklonil. Kráľovnú som videl. —

11.

tenger, more
víz, voda
sós, slaný, á, é
keserű, horký, á, é

kellemes, príjemný, á, é
Isten, Bôh
jóság, dobrota, dobrotivosť
lélek, duša

élet, život
rövid, krátky, á, é
rózsa, ruža
szag, vôňa

halhatatlan, nesmrtečný,
á, é
fülemüle, slávik
éneklés, spev

Druhý pád sa v maďárskej reči častejšie skrze prisvojováce prípony vyslovuje. Prisvojováce prípony sa pri této príležitosti pripojujú k tomu druhému slovu, ktoré sa tomu prvému privlastňuje. To slovo, ktorému nečo privlastňujeme, lebo skrze druhý pád, alebo skrze prisvojováce prídavné mená sa do slovenskej reči prekladá. Atyám barátja od slova do slova: môj otce jeho priateľ; skrze druhý pád: priateľ mojho otca; skrze prisvojováce prídavné meno: mojho otcov priateľ.

Atyám barátja gazdag. Néném fia kicsiny, de jó. Bátyád könyvei nagyon hasznosak. A tenger vize sós és keserű. A rózsa szaga kellemes. Az ember élete rövid. Az Isten jó-sága nagy. Az ember lelke halhatatlan. A fülemüle éneklése kedves. Anyád testvére kis gyermek. Az asztal lába jó. Az ember keze és lába mozog.

12.

kvitnú, virágoznak
počet, szám
tíz, ezer
million, millió
pohybovanie, mozgás
povetrie, levegő
vetor, szél
asi, mintegy

mäso, hús,
tela, bornyú
pokrm, étel
obyvatel, lakos
trydсаť, harmincz
milost', kegyelem
nevymluvná, kimondhat-
lan

Mojho priatelovi rodičia sú chudobní. Mojej staršej sestrine kvety kvitnú. Počet ľudí je asi tisíc millionov. Pohybovanie povetria je vetor. Spev vtákov je príjemný. Tel'acie mäso je dobrý pokrm. Počet čabianskych obyvateľov je asi 30 tisíc. Božia milosť je nevymluvná.

13.

1. *szorgalmas* tanuló, usilovný žiak
2. *szorgalmas* tanuló-é, usilovného žiaka
3. *szorgalmas* tanuló-nak, usilovnému žiakovi
4. *szorgalmas* tanuló-t, usilovného žiaka.

1. *szorgalmas* tanuló(k), usilovní žiaci
2. *szorgalmas* tanuló(k)-é, usilovných žiakov
3. *szorgalmas* tanuló(k)-nak, usilovným žiakom
4. *szorgalmas* tanuló(k)-at, usilovných žiakov.

V maďarskej reči prídavné mená, keď stoja pred podstatnými, v každom páde sú rovnaké, t. j. neskloňujú sa jako v slovenskej reči.

képes, obrázkový, á, é	csillag, hviezda
ruha, báty, háby	távolság, vzdialenosť
süket, hluchý, á, é	nyugodt, spokojný, á, é
néma, nemý, á, é	lelkiismeret, svedomie
vak, slepý, á, é	kincs, poklad
álló, stojací, á, é	

A szorgalmas tanuló kedves. Ez a képes könyv a kis fiué. Bátyámnak sok szép és hasznos könyvet vettem. Kedves s gondos anyámat szeretem. Jó s meleg ruhák szükségesek. Süket, néma, vak emberek szerencsétlenek. Az álló csillagok távolsága nagy. Jó barátimnak gyönyörű érett almát adtam. Szép sarga

madarakat láttam. Jó nyugodt lelkiismeret nagy kincs.

14.

suchý, á, é, száraz
 horí, ég
 svet, világ
 dielo, mű
 ja, én
 som, vagyok
 krava, tehát

zviéra, állat
 nápoj, ital
 rada, tanács
 šikovný, á, é, ügyes
 lekár, orvos, doktor
 prijimajme, fogadjuk.

Suché drevo dobre horí. Tento veľiký a krásný svet je dielo Božie. Ja mojím dobrým milým rodičom som poslušný. Tvôj pekný nový kožuch som videl. Kravy a voly sú užitočné zvieratá. Aj čierných kráv mlieko je bielé. Radu šikovných lekárov prijimajme. Tieto krásné kvety som usilovným dievčencom dal. Čistá voda je zdravý nápoj. —

15.

I. stupeň II. stupeň III. stupeň

keserű, horký, á, é.	keserűbb, hor- kejší, ia, ie.	legkeserűbb, najhorkejší, ia, ie
jó	jobb	legjobb
dobry, á, é	lepši, ia, ie	najlepši, ia, ie
gazdag	gazdagabb	leggazdagabb
bohatý, á, é	bohatši, ia, ie	najbohatši, ia, ie
édes	édesebb	legédesebb
sladký, á, é	sladši, ia, ie	najsladši, i, ie
nagy	nagyobb	legnagyobb
veľký, á, é	větši, ia, ie	najvětši, ia, ie

Takto sa môžu stupňovať všetky prídavné mená, len tie, ktorým samá prirodzená vlast-

nost' to zabraňuje, ku pr. jediný = egyetlen, celý = egész, slepý = vak atď.

I. stupeň je samé prídavné meno.

II. stupeň sa tvorí príponou **bb** pri slovách končiacích sa na samohlasku; **abb**, **ebb**, **obb** pri slovách končiacích sa na spoluhlasku.

III. stupeň pochádza z druhého stupňa tak, že sa pred slovo kladie slovičko **leg**, jako aj v slovenskej reči **naj** ku pr. lepší = jobb, **najlepší** = **legjobb**.

hold, mesiac
föld, zem
nap, nap
farkas, vlk
erős, mocný, á, é

tigris, tyger
oroszlán, lev
szőlő, hrozno
hegy, vrch
ott, tam

Pál szorgalmas, János szorgalmas**abb**, György **legsorgalmasabb**. A hold nagy, a föld nagy**obb**, a nap **legnagyobb**. Ez nagy ház, az nagy**obb**, de az ott legnagyobb. A farkas erős, a tigris erő**ebb**, az oroszlán **legerősebb** állat. A kutya hasznos, de a ló hasznos**abb**. A szőlő édes, a méz **legédesebb**. A fa magos, a templom magos**abb**, a hegy **legmagosabb**.

16.

vrabec, veréb
králík, ökörszem
kolibri, kolibri

vždy, mindig
pokoř, béke
vojna, háboru

zdravý, á, é, egézséges mesto, város
zdravie, egézség

Vrabec je malý, králik je menší, kolibri je najmenší vták. Čaba je veľké, Pešť je vätsie, Londín je najvätsie mesto. Voda je najlepši, najzdravši nápoj. Pokoj je príjemnejši jako vojna. Najbohatši ľudia sú nie vždy aj najšt'astnejši. Zdravie je najlepši poklad.

17.

Z a m e n á.

O s o b n é.

1. én, ja	te, ty	ő, on, ona
2. enyém, môj, a, e	tied, tvôj, a, e	övé, jeho, jej
3. nekem, mne	neked, tebe	neki, jemu, jej
4. engem, mňa	téged, teba	őt, jeho, ju
1. i, my	ti, tik, vy	ők, oni, ony
2. mienk, náš, a, e	tietek, váš, a, e	övék, jích, jejích
3. nekünk, nám	nektek, vám	nekik, jím
4. minket, nás	titeket, vás	őket, jích

Privlastnováce.

Jedon majitel a jedon majetok : enyém = môj, a, e tied = tvôj, a, e övé = jeho, jej.

Viac majitelov a jedon majetok mienk = náš, a, e tietek = váš, a, e övék = jích, jejích.

Jedon majitel a viac majetkov : enyéim = moji, e tieid = tvoji, e övéi = jeho = jej.

Viac majitelov a viac majetkov : mieink = naši, e tieitek = vaši, e övéik = jejích.

Ukazováce a určujúce.

ez	}	tento, táto, toto	az	}	ten, tá, to
ezen			azon		

ugyanaz, tento istý, á, é ugyanaz, ten istý, á, é
 emez, tento tu amaz, ten tam
 ily, ilyen, takýto, takovíto oly, olyan, taký, á, é

Opytováce.

ki, kicsoda, kto	mi, micsoda, čo
mely, melyik, ktorý, á, é	minő, milyen, micsodás, miféle, jaký, á, é

Aj zámená prijímajú prípony pádov ku pr.
 enyém-*et* = mojho, moju, moj; ilyenne*nek*
 = takovému; ugyanaz-*t* = toho istého, tú
 istú atď.

jól, dobre	szóltak, vraveli, poviedali
ismerem, poznám	hozta, doniesol
ismer, pozná	láttál, videl si
meglátogattak, navštívili	írsz, píšeš

Én jól ismerem őt, ő nem ismer engem.
 Ők meglátogattak minket. Nektek semmit
 sem szóltak? Tied ez az irka? Ki hozta ezeket
 a tollakat? György, azok az övéi. Melyik a
 te könyved? Ugyanaz a mit tegnap láttál.
 Olyan a tied is? Kié ez a ház? Az a tietek.
 Kinek és mit írsz?

18.

či, vagy	pochválili, megdicsértek
tu, itt	nedali, nem adtak
bol, volt	kúpili, vettek

Čo je to? To je taký nôž jako tvôj. Váš je lepší či jich? Kto je tento človek? Ktory? ten tam? To je ten istý, ktorý aj včera tu bol: Nás, vás, jich pochválili. Mne, tebe, jemu nič nedali. Jaký kabát ti kúpili? Taký jako tebe. Tieto hrušky su vaše?

19.

Pritomný cas.

Časovanie jednoduché.

Počei jednotný.

1. osoba	ok, ek, ök,	k. pr. vár-ok,	čakám
2. "	sz	k. pr. vár-sz,	čakáš
3. "		k. pr. vár	čaká

Počei množný.

1. osoba	unk, ũnk	k. pr. vár-unk,	čakáme
2. "	tok, tek, tök	k. pr. vár-tok,	čakáte
3. "	nak, nek	k. pr. várnak,	čakajú

Druhá osoba v jednotnom počte uostáva aj príponu *asz* lebo *esz*, ale len vtedy, keď sa peň slova dvoma spoluhláskami končí k. pr. *mond-asz* = mluviš, *hall-asz* — slyšíš.

Keď sa peň slova končí literou *s*, *sz* alebo *z* vtedy na miesto *sz* dostáva *ol el öl*, k. pr. *olvas-ol* = čítaš, *nézel* = hl'adiš.

Časovanie predmetné.

Počei jednotný.

1. osoba	om, em, öm	k. pr. vár-om,	čakám ho, ju, ich
"	lak, lek	k. pr. vár-lak,	čakám ťa, vás
2. "	od, ed, öd	k. pr. vár-od,	čakáš ho, ju, ich
3. "	ja, i	k. pr. vár-ja,	čaká ho, ju, ich

Počet množný.

1. osoba juk, jük k. pr. vár-juk, čakáme ho, ju, ich
2. „ játok, itek k. pr. várjá-tok, čakáte ho, ju, ich
3. „ ják ik k. pr. vár-ják, čakajú ho, ju, ich

Tento spôsob časovania sa uživa vtedy, keď sa na istú určitú osobu alebo vec vztáhuje.

csinálni, robiť, činiť
tanulni, učiť sa
mindnyájan, všetci
nem, ni
de, ale
varrni, siť

beszélni, mluviť, vravet
hallgatni, počúvať
figyelni, pozorovat'
tanuló, žiak
kérne, pýtat', prosit'

Mit csinálsz? Én tanulok, János is tanul, mi mindnyájan tanulunk. Barátaink nem tanulnak, de írnak. Én várom öcsémet. Te kit vársz? Én nem várok, de varrok. Húgom is varr. Mit mondasz? Mi nem beszélünk, tik is hallgattok? A tanító beszél és tanít, a tanuló figyel és tanul. Mit olvasatok? Te is olvasol? Látjátok ezt a könyvet? Én látom de János nem látja. Kérjük azt a jó könyvet. Te is kéred? Mari pénzt kéri.

20.

prechodit' sa, sétálni
piect' sütni
zamatat', seperni
plakat', sírni
lebo, mert
bát' sa, félni
behat', szaladgálni

melit', morzsolni
kosit', kaszálni a
hrabat', gyűjteni
lámat', törni
spievat' pobózně, énekelni
spievat' svetské, danolni
kopat', kapálni

Ty sa prechodíš? Ja pečiem. Moja sestra zametá. Tvôj mladší brat plače, lebo sa bojí. Chlapci behajú. Vy sa učíte? Ty čítaš? Oni nechcú čítať. D'ord' melí kukuricu. Jeho otec kosí. Moja matka hrabe. Ja malému Miškovi spievam. My lámeme kukuricu. Vy kosíte? Vaše sestry nehrabú ale kopú.

21.

Minulý čas.

Jednoduché časovanie.

prípony

príklad

1. osoba tam, tem	k., pr. vár-tam, kér-tem, pýtal,
	a, som
2. osoba tál, tél	k. pr. vártál, kér-tél, pýtal, a, si
3. " t, ott, ett, ött	k. pr. kér-t, pýtal

Množný počet.

1 osoba tunk, tünk	k. pr. kér-tünk, pýtali, y, sme
2. " tatok, tetek	k. pr. kér-tetek, pýtali, y, ste
3. " tak, tek	k. pr. kér-tek, pýtali, y

Predmetné časovanie.

1. osoba tam, tem	kér-tem, pýtal som ho, ju, ich
" talak, telek	kér-telek, pýtal som ta, vás
2. " tad, ted	kér-ted, pýtal si ho, ju, ich
3. " ta, te	kér-te, pýtal ho, ju, ich
1. " tuk, tük	kér-tük, pýtali sme ho, ju, ich
2. " tátok, tétek	kér-tétek, pýtali ste ho, ju, ich
3. " ták ték	kér-ték, pýtali ho, ju, ich

fonni, priasť
 venni, kúpiť
 játszani, hrať sa
 nézni, hľadať

szántani, orať
 azért, preto
 tegnap, včera
 miért, prečo

verni, megverni, bit', zbit' bevetni, zasiat'
jõnni, prijť ugy-e, no čak

En tanultam, te varrtál, hugom font,
azért jó atyánk ruhát vett. Tegnap sétál-
tunk, ti mit csináltatok. Szomszédunk
gyermekei játszottak, és mi néztük õket. János
megverte a kutyát, és ti azt néztétek? Vár-
talak, miért nem jöttél? Szántottam, már
a búzát is bevetették. Láttad az új ruhá-
mat? Ugy-e szép! a szomszéd is dicsérte. —

22.

chodit', jární	hladat', keresni
hnat', hajtani	stratit', elveszteni
dostat', kapni	najst', találni
zamrznút', megfagyni	unávit' sa, kifáradni
hrozno, szõllõ	sedet', ülni
oberat', szüretelni	

Kde si chodil? Kravu som hnal. Dostáli
sme jablká. Hrušky nám zamrzly. Vy ste si
nepýtali hrozno?—My sme včera oberali. Čo
ste hl'adali? Sestra si knihu stratila, ale sme
ju najšli. Dostáli ste list? Nie, ale sme písali,
prečo neprišli. Ja som sa unávil, sme behali.
Ty si sedel?

23.

Budúci čas.

Časovanie jednoduché.

Jednotný počet

- 1. osoba írni fogok, písat' budem
- 2. " írni fogsz, písat' budeš
- 3. " írni fog, písat' bude

Množný počet.

1. osoba írni fogunk, pí at' budeme
2. " írni fogtok, písat' budete
3. " írni fognak, písat' budú

Vidíme, že jako v slovenskej tak aj v maďarskej reči sa nie hlavné, ale len pomocné časoslovo časuje. Toto pomocné časoslovičko sa len k časoslovu môže pridať. Zle je povedano k. pr. veľký budem nagy fogok ale nagy leszek.

Časovanie predmetné.

Jednotný počet.

1. osoba írni fogom, budem ho, ju, ích písat'
2. " írni fogod, budeš " " " "
3. " írni fogja, bude " " " "

Množný počet.

1. osoba írni fogjuk, budeme ho, ju, ích písat'
2. " írni fogjátok, budete " " " "
3. " írni fogják, budú " " " "

iskola, škola	számolni, rátaí, počtovať
dolog, vec	hívni, volat'
vásár, trh, jarmok	árulni, predávat'

Én *fogok* iskolába járni. Tudod mit *fogok* tanulni? *Fogok* tanulni olvasni, írni számolni és más hasznos dolgokat. Iskola után *fogunk* játszani. Ti mit *fogtok* csinálni. Mink *elfogjuk* hívni az orvost, mert anyánk beteg. Mit *fognak* árulni a vásárban. Holnap a kertet *fogom* kapálni.

2. vár-jatok, aby ste čakali vár-játok, aby ste ho, ju,
 ích čakali
 3. vár-janak, aby čakali vár-ják, aby ho, ju, ích
 čakali

adni, dat', dávat'	imádkozni, modlit' sa
mondani, poviedat'	holnap, zajtra
parancsolni, rozkazovat'	császár, cisár
megjeleni, ustanovit' sa	hogy, že, by, aby
tanácsolni, radit'	azután, potom

Énekelj azután számolj. Kérlek ne sírj. Holnap sétálj *atok*. Kapálj *anak* és kaszálj *anak*. Tanuljon. Adj *atok* a császárnak a mi a császáré és Istennek a mi az Istené. Azt mondta hogy várj *ak*. Az parancsolták hogy megjelenj *ünk*. Tanácslom hogy figyelj *etek*. Az emberek templomba azért járnak, hogy énekeljenek és imádkozzanak.

26.

zabít', ölni	činit', tenni
kradnúť, lopni	blížný, felabarát, ember- társ
súdit', itélni	pomály, lassan
dojit', jutni, érni	dalej, tovább
vystrihat', őrizkedni	pravda, igazság
ctit', tisztelni	klamstvo, hazugság
chciet', akarni	jiní, mások

Nezabiješ. Nepokradneš. Milujte Boha a svojích blížných. Pomály choď, ďalej dojdeš. Nesúďte a nebudete súdení. Nech pravdu mluví. Nech sa vystrihajú klamstva. Ctíme si rodičov, aby sme zavel'a žili. Čo chcete, aby vám iní činili, to čiňte aj vy jím. —

27.

Žiadací a predpokladajúci spôsob.

1. nék	ir-nék,	písal by som
2. nál, nél	ir-nál,	písal by si
3. na, ne	ir-na,	písal by
1. nánk, nénk	ir-nánk,	písali by sme
2. nátok, nétek	ir-nátok,	písali by ste
3. nának, nének	ir-nának	písali by.

Minulý čas je práve taký, jako v ukazovacom spôsobe, len že sa tu pridáva ešte *volna*, k. pr. írtam = písal som, írtam volna = bol by som písal. írtál = písal si, írtál volna = bol by si písal. atď.

hozni, doniest'	cserép, črep
egy kicsit, málo	tolvaj, zlodej
vevő, kupec	tartani, držat'
magyarúl, maďarsky	gazdálkodni, gazdovat'
ha, jestli, ač	hospodarit'

Ad*nék* pénzt ha virágot hoz*nál*. Nem vá*rnál* még egy kicsit. Elad*ná* lovait ha volna vevője. Szívesen beszé*lnének* magyarul ha tud*nának*. Ha írtatok volna, most kaptatok volna pénzt. Építene*nk* házat ha tud*nánk* cserepet kapni. Ha csak egyszer lop*nál* mindig tolvajnak tartan*ának*. Őcsém gazdag volna ha jobban gazdálkodott volna.

28.

prebit', betörni, beverni	maľovat', festeni
hlava, fej	kukurica, kukuricza
ko mne, hozzám	tengeri

ukázat', mutatni
pekne, szépen

dážd, eső
ta, meg

Poviedal by som pravdu, ale by mi prebili hlavu. Neprišol by si ko mne zajtra? ukázal by som ti pekné obrazy. Šliby sme, ač by sme sa nebáli, že zmokneme. Ač by vedel pekne písat' by sa učilaj mal'ovat'. Ta by ste skopali túto kukuricu, ač by nebol dážd.

29.

Lenni-byt'.

U k á z o v á c í s p ô s o b.

Čas prítomn .

1. vagyok, som
2. vagy, si
3. van, je

1. vagyunk, sme
2. vagytok, űte
3. vannak, sú

Čas minulý.

1. voltam, bol som.
2. voltál, bol si
3. volt, bol

1. voltunk, boli sme
2. voltatok, boli ste
3. voltak, boli

Čas budúci.

1. leszek, budem
2. leszesz, budeš
3. lesz, bude

1. leszünk, budeme
2. lesztek, budete
3. lesznek, budú

R o z k a z o v á c í s p ô s o b.

2. légy, buđ
3. legyen, at' je, nech je

2. legyetek buđte
3. legyenek, at' su, nech sú

Spojovací spôsob.

1. legyek, at' som

1. legyünk, at' sme

2. légy, buď, at' si
3. legyen, at' je

2. legyetek, at' ste
3. legyenek, at' sú

Žiadací spôsob.

1. lennék, bol by som
2. lennél, bol by si
3. lenne, bol by

1. lennék boli by sme
2. lennétek, boli by ste
3. lennének, boli by

Mám más, mal som atď. v maďarskej reči sa nevyslovuje jedným slovom, ale dvoma, a síce s časoslovom *byt'* v osobe tretej, a žiada pád tretí k. pr. nekem van = ja mám, neked volt = ty si mal, szomszédunknak lesz = náš sused bude mať'.

Keď chceme vysloviť: *nemám, nemás*, v prítomnom čase miesto van sa užíva nincs k. pr. nekünk nincs = my nemáme. V minulom a v budúcom čase sa pravidelne užíva k. pr. nektek nem volt = vy ste nemali, nekik nem leszoni nebudú mať'.

V maďarskej reči je zle povedano: nekem van pénz, ale nekem van pénzem; lebo to slovo, ktoré sa privlastňuje, žiada ešte aj privlastňováce prípony, a tak miesto: ja mám peňaze, sa užíva: ja mám moje peňaze.

hol, kde
tegnap, včera
ma, dnes
este, večer
itt, tu

mindenkor, vždy, na.veky
tapasztalni, zkusit'
okos, múdry, á, é
kereskedő, kupec

me gelégedett, spokojný, á, é
ész, rozum
baj, bieda, starost'
idő, čas
most, teraz
kemény, tvrdý, á, é
tél, zima,
még, ešte
hitel, úver

Hol *voltatok* tegnapi? Ma este itt *leszünk*. Az Isten *van, volt* és *lesz* mindig denkor. Te sokat tapasztaltál azért okos *vagy*. *Legyetek* jó kedvűek. Az atyja azt akarja, kereskedő *legyen*. Ha megelégedett *lenne*, gazdag *lenne*. *Van* neki esze. Nekem sok bajom *volt*. Szép időnk *lesz*. *Van* jó tolla. Nektek sok dolgotok *volt*. Nekik szép könyveik *lesznek*. Most kemény telünk *van*. Pénzünk *nincs*, de *van* még hitelünk.

30.

už, már	usilovný, á, é, szorgalmas
chudobný, á, é, szegény	lačný, á, é, éhes
na veky, mindig	smädlý, á, é, szomjas

My sme mladí, ale náš otec je už starý. Vy málopeňazi máte, ale ste na veky usilovni. Náš sused bol bohatý, ale je už chudobný. Ja som smädlý a nemám vodu. Boli ste lační? Kto si? Ja som. Mal si jablká? Ja aj teraz mám.

31.

mžem čakati', vár-hat-tok
mžeš čakati', vár-hat-sz atd.

Môžem, môžeš, mohol som atd. v maďarskej reči sa len jedným slovom vyslovuje, tak že s a *hat* lebo *het* položí medzi peň a prípony časoslov, jako nám to aj príklad ukazuje.

iskola, škola	nedv, vlaha
vezetni, viest'	nőni, riast'

kölcsönözni, požícat'	minden, všetko
egy pár, jedon pár	miatt, pre
forint, zlaty	sem, ani,
több, viac	itthon, doma

Nem jár*hatok* iskolába, mert beteg vagyok. Tanul*hatnál*, de nincs könyved. Sok pénzt kap*hatott*, ha kifizet*hette* adosságait. Vak vakot nem vezet*het*. Kölcsönöz*hetnél* nekem egy pár forintot. Adtak, de többet is ad*hattak* volna. Van nedv, nő*het* minden. A víz miatt elme*hettetek*? Elme*hettünk*, de jobb lett volna ha itthon marad*hattunk* volna. Nincs ideje, anyjának sem ír*hat*.

32.

nič, semmi	hanbit' sa, szégyelni
priatel, barát	nikdý, soha
navštívit', meglátogatni	potešit', megvigasztalni
lievat', tölteni	zarmútít', megszorítani
lievik, töltés	

domm som nemohol kúpít, nemal som peňa-
ze. Mohol si si požícat. Nemohli ste si nav-
štívit' vašho priatela? Nemôžu lievat, nemajú
lievik. Ja by som jím mohol dat. Mohol by
sa hanbít, že nikdý nič nevie. Môžeš ho aj
zarmútít, ale ho môžeš aj potešit.

33.

Pripony.

ba, be, do .k. pr. ház-ba,	do domu
ban, ben, v, ve, k. pr. ház-ban,	v dome
ból, ből, z, zo, k. pr. házból,	z domu
ra, re, na, k. pr. ház-ra,	na dom

n, on, en k. pr. ház-on, na dome
 ról, ről, z, o, k. pr. ház-ról, z domu, o dome
 hoz, hez, höz, k, ku, k. pr. házhoz, k domu
 nál, nél, pri, u, k. pr. ház-nál, pri dome
 tól, től, od, k pr. ház-tól, od domu
 ért, ért, pre, za, k. pr. ház-ért, za dom
 ig, za, po, k. pr. ház-ig, až po dom
 val, vel, s, so, k. pr.) ház-val, s domom
) ház-zal, s domom
 va, ve, za k. pr. biróvá, za rychtára

val, vel, va, ve sa pridáva len k slovu končiacému sa na samohlásku. Kde sa slovo končí spoluhláskov, tam sa *v* premeňuje na tú spoluhlásku, ktorou sa slovo končí, k. pr. ba-rát-tál, barát-tá, víz-zel, víz-zé.

astúl, estül, s, so, k. pr. ház-astúl, s domom
 anként, enként, z, po, k. pr. házanként, z dom do
 domu, egy-enként, po jednom, száz-anként, po sto.

igérni, slúbiť	harang, zvon
szöllő, vinica	padlás, paláš, poval
termés, úroda	létra, lojtra, rebrík
gyűjteni, shromazdovát'	leesni, spadnút'
ezer, tisíc	átváltoztatni, premenit'
	bor, vino

Voltam a város*ban* és még megyek a templom*ba*. A kert*ből* jössz? Nem én, a szomszéd*nál* voltam. Mit ígérték a szöllő-*ért*? Ha terméssel adjátok el többet kaptok. Ház*anként* járnak, s gyűjtik a pénzt haran-gok*ra*; már gyjtöttek ezer forint*ig*. A pad-láson voltátok? Nem féltetek hogy leestek a létráról? Jáni bátyámtól elmegyek Pista

öcsémhez, ki mindenestül akar elutazni.
Jézus a vizet borrá változtatta át.

34.

poď, gyere	nešťastie, szerencsétlenség
vyjst', kijönni	kraj, szél
koč, kocsi	blato, sár
zeleznica, vasút	manžel férj
počút', hallani	vyvolit', választani

Podř do školy. Či už vyšli z kostola? Neviem, lebo som teraz nebol v kostole. Kedy pojdete na Sarvaš? Ešte ani to neviem, či na koči, či na zeleznici pojdeme. Nebol si u našo suseda? Či si ani nopočúl o jeho nešťastí? Budem sa prechodiť s mojím otcom od kostola až po kraj mesta. Blato je, len po jednom môžeme ísť. Idem k mojej staršej sestre, jej manžela vyvolili za rychtára.

35.

V maďarskej reči prípony so zámenami sa v jednom slove vyslovujú, preto si jích tu uvedieme.

belém, do mňa	beléd, do teba	belé, doňho
belénk, do nás	belétek, do vás	beléjök, do nich
bennem, vo mne	benned, v tebe	benne, v ňom
bennünk, v nás	bennetek, vo vás	bennök, v nich
belőlem, zo mňa	belőled, z teba	belőle, z neho
belőlünk, z nás	belőletek, z vás	belőlök, z nich
reám, na mňa	reád, na teba	reá, naňho
reánk, na nás	reátok, na vás	reájok, na nich
rajtam, na mne	rajtad, na tebe	rajta, na ňom
rajtunk, na nás	rajtatok, na vás	rajtok, na nich

rólam, zo mňa	rólad, z teba	róla, z neho
o mne	o tebe	oňom
rólunk, z, o nás	rólatok, z, o vás	róluk, z, o nich
hozzám, ku mne	hozzád, k tebe	hozzá, k nemu
hozzánk, k nám	hozzátok, k vám	hozzájok, k ním
nálam, u mňa	nálad, u teba	nála, uňho
nálunk, u nás	nálatok, u vás	nálok, u nich
tőlem, odo mňa	tőled, od teba	tőle, od neho
tőlünk, od nás	tőletek, od vás	tőlök, od nich
értem, za, pre	érted, za, pre	érte, za, preňho
mňa	teba	
értünk, za, pre	értetek, za, pre	értök, za, pre nich
nás	vás	
velem, so mnou	veled, s tebou	vele, s ním
velünk, s nami	veletek, s vami	velök, s nima
haragudni, hnevat' sa	ontani, vyliať	
dobálni, lúcat'	derék, statočný	
bízni, dúfat, zverit' sa	válni, stát sa	

Gyere *hozzánk*. Nem megyek, harag-
szom *rátok*. Ne dobáljatok *belém*. *Ró-
lunk* csak jót, de *rólatok* roszatis beszél-
tek. *Nálatok* voltunk, hogy segítsünk
rajtatok. *Érte* jöttünk. Nem bíztok *ben-
nünk*? Ne félj *tőlem*. Jézus Krisztus
érettünk ontotta vérét. *Belőled* még de-
rék ember válhatik. *Vele* sétáltam.

36.

volakoho, valakit	smilovat', könyörölni
poslat', küldeni	zklamati sa, csalódni
reč, szó	vystane, kitelik

Tvojí rodičovia včera boli u nás. Prečo si neprišol aj ty s nimi? Mohol si vol'akoho poslat' pre mňa. Zajtra pojdem k vám. Včera bola oňom

reč. Pán Bôhsa smiloval nad ním. Vo vás som sa zklamal. Všetko na nás zverili. Aj vystane to z nás. Dostaneme peňaze od vás. Vždy do mňa ide.

37.

Predložky v slovenskej reči sa kladú pred podstatné mená, preto sa aj menujú predložkami; v maďarskej reči sa ale kladú za podstatné mená, preto jích niekteri aj záložkami menujú, tak k. pr. *pred domom* nie *előtt ház*, ale *ház előtt*.

alatt, pod
előtt, pred
körül, vokol
között, medzi
megett, za
mellett pri
fölött, nad
együtt, spolu
által, cez, skrz
ellen, proti
iránt, proti
miatt, pre
mulva, po
nélkül, bez
alúl, niže
belül, z nůtra
át, cez
innen, z tejto strany
elefant, slon
négylábu, štvernohý, á, é
forogni, krutit' sa
lakui, bývat'
ültetni, sadit', posadit'
osztani, delit'

Na otázku kde? hol?

alá, pod
elé, pred
közé, medzi
megé za
mellé, k (k nemu)
fölé, nad
együvé, spolu
gyanánt, na spôsob
helyett, miesto
óta, od, od času
szerint, podľa
után, za
végett, pre
felül, vyše
kívül, z vonku
keresztül, cez
túl, z druhej strany
választani, vybrat' si
hivatlan, nezvaný. á é
vendég, host'
ajtó, dvere
kerület, okolie

Na otázku kam? hová?

Az elefant négylábú állatok *között* a legnagyobb. Némely állatok a föld *alatt* laknak. A föld nap *körül* forog. Kettő *közül* választhatsz. Két év *mulva* nagyobbak leszünk. A hivatlan vendéget ajtó *megé* ültetik. Tőlünk Bécs *felé* Pesten *keresztül* kell menni. Magyarország négy kerületre osztatik. Dunán *innen*, Dunán *túl*, Tiszán *innen*, Tiszán *túl*.

38.

vrana, varju
lietat', repülni
týdeň, hét
žito, búza

jačmen, árpa
hrmí, menydörög
strom, fa
schádzat', gyülekezni

Za domom sedí. Miesto peňazi mi knihu dali, preto som bez peňazí prišol. Pri kostole vrany lietajú. Vy za kostolom bývate? Od dvoch týdnov áno. Cez veľkú vodu sme už ta prešli. Okolo zemi je povetrie. Medzi žito aj jačmeň sial. Keď hrmí, nejdi pod strom. Žiaci sa pred školu schádzajú. —

39.

Predložky s privlastňovacími príponami spojené sa v jednom slove píšú a sú zámena, k. | pr.

alattam,	pod mňou	alattad,	pod tebou	alatta,	pod ním
alattunk,	pod námi	alattalok,	pod vami	alattok,	pod nima
elöttem,	predo mňou	elötted,	pred tebou	elötte,	pred ním
elöttünk,	pred námi	elöttetek,	pred vami	elöttök	pred nima
mellestem,	pri mňe	mellested,	pri tebe	melleste,	pri ňom
mellestünk,	pri nás	mellestetek,	pri vás	mellestök,	pri nich
felőlem,	o mne	felőled,	o tebe	felőle,	o ňom
felőlünk,	o nás	felőletek	o vás	felőlök,	o nich
általam	skrz mňa	általad,	skrz teba	általa,	skrz neho

általunk, skrz nás általatok, skrz vás általok, skrz ních ellenem, proti mñe ellened, proti tebe ellene, proti nemu ellenünk, proti nám ellenetek, proti vám ellenük, proti ním miattam, pre mña miattad, pre teba miatta, pre neho miattunk, pre nás miattatok, pre vás miattok, pre ních atd'.

hanyag, lenivý, á, é mindenféle, všelijaký, á, é.

Miattad verték meg. *Nélkülem* semmit sem csináltak. Tegnap *előttetek* voltunk, most *utánatok* vagyunk. *Szerintetek* holnap nem megyünk iskolába. *Közünk* vannak szorgalmas, de vannak hanyag tanulók is. Mindenfelét hallottam *felőlök*. Sokan vannak *mellettünk* de sokan *ellenünk* is. *Helyettök* dolgozunk. Elvették *előletek* az ételt.

40.

rozdiel, külömbiség odskočit', elszökni
bojovat', harczolni spratat' sa, elférni

Vlk beži za nami. Pre nás môžte odiť. ale bez ních neprídite. Budete spievať miesto nás? Keď sa len medzi nami, nikoho sme nečakali krem ních. Sadni si sem vedl'a nás. Ta sa spracem za teba? Medzi tebou a medzi ním je veľký rozdiel. Proti tebe budem bojovať. Z pred neho odskočili.

41.

Č i s l o v k y.

Základné.

egy, jedon
kettő, dva
három, tri

negyven, štyricat'
ötven, pädesiat'
hatvan, šest'desiat'

négy, štyri
 öt, päť
 hat, šesť
 hét, sedem
 nyolcz, osem
 ki encz, deväť
 tiz, desat'
 tizenegy, jedonást'
 tizenkettő, dvanást'
 tizenhárom, trinást'
 húsz, dvacat'
 harmincz, tricat'

hetven, sedemdesiat'
 nyolczvan, osemdesiat'
 kilenczven, devadesiat'
 száz, sto
 kétszáz, dvesto
 nyolczszáz, osemsto
 ezer, tisíc
 hat ezer, šest tisíc
 tizezer, desat'tisíc
 százezer, stotisíc
 millió, million

első, prvý
 második, druhý
 harmadik, tretí
 negyedik, štvrtý
 ötödik, piatý

R á d o v é.

tizedik, desiatý
 huszadik, dvaciatý
 századik, stý
 ötszáz ötödik, päťstoptiatý
 ezredik, tisící atd'.

mind, všetko
 mindenki, každý
 néhány, niekoľko
 kevés, málo
 köből, kebel
 véka, vieka
 itcze, žajdel, holba
 mérő, miera
 akó, okov
 fél, pôl
 földrajzi, zemepisný, á, é lat lót
 mértföld, miľa
 öl, stiaha

Neurčité.

semmi, nič
 senki, nikto
 temérdek, mnoho
 sok, veľa, atd'
 láb, šúch, stopa
 hüvelyk, palec
 vonal, línea
 pont, bodka, punkt
 mázsa, cent
 font, funt
 nehezék, quintlík
 mennyi, kolko

Egy köből *négy* véka. *Egy* véka *negyven* itcze. *Százhatvan* itcze *egy* köből. Pesti mérő *három* véka, vagyis

százhusz itcze. Pozsonyi mérő *két* véka, vagyis *nyolczvan* itcze. *Egy* akó is *nyolczvan* itcze. *Félakó* csak *negyven*. Földrajzi mértföld *négyezer* öl. *Egy* öl *hat* láb. *Egy* láb *tizenkét* hüvelyk. *Egy* hüvelyk *tizenkét* vonal és *egy* vonal *tizenkét* pont. *Egy* mázsa *száz* font, *egy* font *harminczkét* lat és *egy* lat *négy* nehezék. *Egy* mázsában *hány* nehezék van? Hogy *mennyi*, azt nem tudom, de azt tudom, hogy *temérdek*.

42.

jako, hogyan	částka, rész
rok év	štvt', negyed
mesiac hónap	minuta, perc
priestupný, á, é, szökő	sekunda, másod perc
hodina, óra	

Jako sa delí rok? Rok sa delí na dvanásť mesiacov, alebo na pädesiat dva týždňov, alebo na tristošestdesiatpäť dní. Niektorý mesiac má tricát', niektorý ale tricát'jedon dní. Február má dvacat'osem, v priestupnom roku ale dvacat'devat'. Ktorý je štvrtý a ktorý osmý mesiac? V týdni je sedem dni. A hodina je čo? Dňa dvaciataštvtá částka. V hodine je šest'desiat', v štvrti ale len pätnásť minútov. V jednej minute je šest'desiat' sekundov.

Tretí diel.

Iskola.

Iskolába menni nagyon szeretek. Tanító úr sok szépet beszél. Az iskolában padok ¹⁾ és asztalok vannak. Mi gyermekek a padokban ülünk és figyelünk. A tanító előttünk áll vagy székén ül és tanít. Némely gyermek nem hallgat a tanításra. A ki nem figyel az keveset tanul.

Az iskolában van egy nagy fekete tábla. Ez a falon függ ²⁾ vagy egy állványon ³⁾ áll. A fekete táblára tanítónk krétával ír. Nekünk is van kis palatáblánk. Táblankra palaveszővel írunk. Én már régen tudok betűt írni. Most számokat írok. Tintával is tudok írni tollal papírra. Ellőttem áll a tintatartó. Tollamat a tintába mártom s ügyirok. Néhasok tinta foly ⁴⁾ ki egyszerre tollamból. De azután ügyelek ⁵⁾ hogy igen sok tintát ne vegyek tollamba.

Munka.

Az emberek sokat s különféleképpen munkálkodnak. A földmivelő szánt, vet, arat vagyis gabonát termeszt. ¹⁾ A mesterember ²⁾ kézműveket ³⁾ készít. A király országot kormányhoz. ⁴⁾ A katonák védik ⁵⁾ a hazát. ⁶⁾ Még az állatok is dolgoznak. A ló kocsit húz. Az

1. stolica 2. viset'. 3. podstavok. 4. tiect', 5. pozorovat'.

1. plodit' rodít'. 2. remeselnik. 3. ručná práca. 4. spravovat'. 5. bránit'. 6. vlast'.

ökör szánt. A méh mézet gyűjt. ⁷⁾ A kis hangya ⁸⁾ is élelmet ⁹⁾ keres. En is akarok már dolgozni. E könyvből sokat olvasok.

A beteg gyermek.

Egy gyermek megbetegedett, — anyja aggódott ¹⁾ érette; orvos után ment. Az orvos eljött, hozott egy üveg orvosságot ²⁾ is. De az orvosság nem volt czukros, hanem keserű³⁾ ital. Az orvos kérte a gyermeket: Igyál csak gyermekem, meglásd, jobban leszesz. De a gyermek nem engedelmeskedett, csak jajgatott. ⁴⁾ Anyja is többször megkinálta, de hasztalan. ⁵⁾ Másnap még betegobb lett. Akkor már semmi orvosság sem használt, — meghalt szegényke.

A nemes ¹⁾ tett.

Egyszer egy gazdag öreg atya minden vagyonát ²⁾ egyenlően felosztá ³⁾ három nagy fia között. Csak egy drága gyémantot ⁴⁾ tartott fön, és azt, mint mondá, azon fiának fogja adni, ki valami nemes tette által legérdemesebb ⁵⁾ lesz rá.

Hogy e kincsre ⁶⁾ érdemessé tegyék magukat, mind a hárman elutaztak. Három hónap mulva mindnyájan visszatértek s a legidősb

7. shromaždovat'. 8. mravec. 9. pokrm.

1. starat' sa. 2. liek. 3. horky á é.

4. stenat', nariekat'. 5. darmo, darobne.

1. šlechetný. 2. manie. 3. podelit'. 4. diamant.
5. zasluzžený, hodný. 6. poklad.

igy szól: Utamban egy idegen ⁷⁾ reám bizta jószágát minden irat ⁸⁾ nélkül; én azt neki hűségesen visszaadtam. Mondjátok meg, nem dicséretes tett-e ez? Fiam, mond az apa, te úgy tettél a mint kellett; ki másképp cselekszik rossz ember. Mivel becsületeseknek lennünk kötelességünk; tetteted jó, de még nem nemes.

A másik fiu így szólt: „Utazásom közben egyszer egy szegény gyermek véletlenül ⁹⁾ egy tóba ¹⁰⁾ esett bele. Én azonnal kihúztam s megszabadítottam a gyermek életét, miről az egész falu bizonyosságot tehet.“ Erre az öreg atya így felelt: „Te, édes fiam, azt tetteted, a mi emberi kötelesség.“

A legfiatalabb fiu így szólt: „Egy alkalommal ¹¹⁾ ellenségem, juhaim mellett, mély alomba szenderült ¹²⁾ egy borzasztó mélység ¹³⁾ szélén. Eletem tőlem függött; de én fölébresztettem őt s gyöngéden ¹⁴⁾ félre vontam a fenyegető ¹⁵⁾ vész ¹⁶⁾ elől.“ — „Tied a győzelem, ¹⁷⁾ kedves fiam — kiáltott nyájas ¹⁸⁾ tekintettel az öreg atya — mert az az igazi nemes szív, mely ellenségével is jót tesz.“

A fősvény ember.

Bizonyos ¹⁾ faluba egyszer templom szá-

7. cuzí. 8. pismo. 9. nenadále, náhodou. 10. jazero. 11. príležitost. 12. spat'. 13. hlbokost'. 14. útlo. 15. hroziaci 16. nebezpečnostvo. 17. vít'azstvo. 18. vlídný, prívětivý.

1. istý.

mára kéregető²⁾ emberek érkeztek, kik leégett egyházuk³⁾ felépítésére kegyes⁴⁾ adományokat⁵⁾ gyűjtöttek. Többi között beértek egy jó módu gazdához. A gazda épen a pajta előtt állott, s a kéregetők jól hallották, a mint szolgáját dorgálta,⁶⁾ hogy miért hagyta kint a kőteleket a jármokon, s miért nem tette száraz helyre. „No itt nem igen jó helyen járunk — szólt a két idegen egymáshoz — úgy látszik hogy a gazda nagyon fősvény ember. „Mikor a gazda a két idegent meglátta, barátságosan közeledett⁷⁾ feléjük s egész tisztelesen bevezette házába. A két idegen bár minden remény nélkül, elmondá, miben fáradoznak. Azonban mekkoralón meglepetésök,⁸⁾ mikor a gazda nagy készsége jelzőkora összeg pénzt olvasott le nekik.

A két ember köszönettel fogadta⁹⁾ az ajándékot; azonban nyíltan¹⁰⁾ megvallották,¹¹⁾ hogy bizony ők nem reméltek semmit, hallván előbb odakint: mily csekélységért¹²⁾ hordta le béresét. Mire a derék gazda mosolyogva így felelt: „Ki a krajczárt nem kiméli¹³⁾ meg, nem lesz annak soha forintja; s a ki kicsinyben takarékos¹⁴⁾ nagyban könnyen lehet bőkezű.“¹⁵⁾

Az első káromkodás. 1)

Egy derék hajóskapitány²⁾ indulás³⁾ előtt

2. prosiaci. 3. cirkev kostol. 4. laakávý. 5. dar, darúnok. 6. karhat. 7. približovat'.

8. prekvapenost'. 9. prijat'. 10. úprimne. 11. vyznat'. 12. maličkost'. 13. šatrit', šanovat'. 14. gazdovlivý, sporivý. 15. štedrý.

1. škľatie. 2. lodni kapitaň, 3. pohnutie, odchod.

egybe gyűjtötte az összes hajólegénységet és személyzetet. ⁴⁾ Elmondta nekik, hogy mint felelős ⁵⁾ vezető, ⁶⁾ útközből mindenkitől föltétlen ⁷⁾ engedelmességet kíván, szigorú rendet, fegyelmet ⁸⁾ fog tartani, és semmi rendetlenséget vagy kihágást ⁹⁾ büntetlenül ¹⁰⁾ nem hagy.

A hajólegénység jól eszébe vette a parancsot, mert ismerte a kapitányt szigorú rendtartásáról.

„Hanem — így fejezte be a kapitány rendeleteit ¹¹⁾ — csak egyet kívánnék még tőletek; de ezt csak úgy, ha kedvemért önkény ¹²⁾ megtennétek.“

A kapitány, minden szigorúsága mellett kedves ember volt a hajósoknak s azok megígérték, hogy készek a még ki nem fejezett ¹³⁾ kívánságát ¹⁴⁾ is teljesíteni.

„Jól van tehát, mond a kapitány, ígérek meg, hogy e perctől kezdve egyedül nekem van jogom ¹⁵⁾ e hajón az első káromkodás mondanom, s csak ha én elkáromkodtam magamat, akkorszabada a többinek is káromkodni.“

E kívánság csodálatosnak tetszett a legénység előtt; de azért szívesen beleegyeztek.

— Ugy legyen! hangzott egyhangúlag a hajós nép szájából.

„Jól van hát barátim, lépjétek elő s adja-

4. osobnictvo. 5. odpovedný. 6. vódcá. 7. nepodmienený. 8. kázeň. 9. výstupnosť. 10. netrestane. 11. rozka. 12. dobrovolne, samochtiac. 13. nevyjadrený. 14. žiadost'. 15. právo.

tok nekem erre kezét egyenkint, és a ki szavát nem tartja, egy nap i böjtölés ¹⁶⁾ lesz büntetése.“

Mi lett e saajátságos ¹⁷⁾ fogadás ¹⁸⁾ következése ? ¹⁹⁾

Többszöri gyakorlás, böjtölés, megszokás után az, hogy e hajóról a gyalázatos ²⁰⁾ káromkodás, a miveletlen emberek eme rossz szokása egészen eltűnt, — mert a derék kapitánynak soha sem jött eszébe a kikötött ²¹⁾ első káromkodást száján kiereszteni, s így e kegyes férfi bebizonyította hogy a jó példaadás csodákat mivel.—

A félkezű ¹⁾ kóldus.

Egy szegény félkezű kóldust ismertem én. Ugy kéregetett szegény házról-házra és a mit itt ott kapott, elosztotta a gyermekek közt, kiket az utcán elől-hátul előkapott és mikor valamit adott valamely gyermeknek, mindig ezt mondta: Tiszteljed ²⁾ atyádat, anyádat gyermekem !

Sokan találgatták, ³⁾ mi oka lehet ennek, de szegény csak halálos ⁴⁾ agyán beszélte el történetét. Nagyon, nagyon siralmas ⁵⁾ az.

Régen gazdag ember volt ; jó felesége és két fia közt boldogúl teltek napjai. De a mint a felesége meghalt, felbomlott ⁶⁾ minden

16. pôst. 17. zvláštný. 18. stávka. 19. následok. 20. potupný 21. vyjednaný.

1. jednoruký. 2. ctit'. 3. hádat'. 4. smrtelný. 5. žalostný. 6. rozpadnút' sa.

rend a háznál, a két fiura sem volt ki vigyázzon, ki tanítsa; neki pedig kisebb gondja is nagyobb volt ennél. Szegény öreg anyja ott lakott ugyan vele, de bár ne lakott volna, mert a rossz lelkű ember, mintha nem is az ő anyja lett volna, olyrútul⁷⁾ bánt azzal. Szidta,⁸⁾ miért nem hal már, meg; felhányta⁹⁾ neki a száraz kenyeret is, mert gyenge, nem dolgozik, semmi hasznát sem lehet venni a vén semmi-revalónak s az Isten őrizzen, mi mindent reá nem rakott. Es ez még nem volt elég; egyszer miért, miért nem, nagyon megharagudott reá s úgy elverte a szegény öreget, hogy az beteg lett bele.

De az Isten nem is hagyta büntetés nélkül az ő alávaló¹⁰⁾ tettét, mert mikor egyszer a malomba ment volna, mit nem csinált ott, ingujjánál¹¹⁾ fogva oda kapta kezét a fogas kerék és tövéből¹²⁾ leszakítá¹³⁾ és pedig épen azt a kezét, a mellyel öreg anyját megverte.

Sokáig volt aztán beteg s Isten a megmondhatója, milyen borzasztó fájdalmat kellett kiállania. Mert nem volt elég a testi fájdalom, ehez járult a búbánat is, hogy őt most az Isten bünteti gaz tetteért, sőt mikor látta hogy szegény anyja az ő minden rosszasa mellett is milyen hűségesen és milyen anyai szeretettel

7. špatne. 8. hřešit', lát'. 9. nametat', nahádzat'.
10. ničemný. 11. košelný rukov. 12. koreň, peň,
spodok. 13. odtrhnút'.

ápolja, ¹⁴⁾ nem állhatla meg, hogy ne sírjon, ne zokogjon.

Valahogy felgyógyult, de Isten még tovább is sujtotta ¹⁵⁾ mert mitsem büntett ő olyan súlyosan, ¹⁶⁾ mint a szülője iránti rossz gyermeket.

Csakhamar ugyanis meghalte jó anyja s még ez sem volt elég. Ugyanis öregségében ő is épen olyan erőtelen és gyenge lett, mint volt anyja. Es fiai, kik látták, mily rosszul bánt ő anyjával, tanultak a rossz példán s most ők is épen úgy bántak vele, szidták, mocskolták, ¹⁷⁾ sőt egykor kisebbik fia csak azért, mert ő nyúlt előbb a tálba, rátámadt, elnevezte nyomorék ¹⁸⁾ bénának ¹⁹⁾ s reá ütött a kezére.

A szegény öregnek olyan rosszul esett ez, hogy mindjárt fölkelte az asztaltól, nem is szólt semmit, csak kiindult s elment világgá koldulni.

A maga példáján tanulta meg ő, mennyire megbünteti az Isten az olyan gyermeket, ki rosszul bánik öreg szülőivel és azóta, valamerre jár maga körül gyűjti a gyermekeket s a mit összekoldulhat, kiosztja közöttük, de soha sem feleli ²⁰⁾ el megmondani mindenik gyermeknek: Tiszteljed atyádat s anyádat gyermekem.

Egy pofoncsapás ¹⁾ maga idején.

Egy nagy kereskedelmi ²⁾ városban élt

14. opatrovat'. 15. tre-stat'. 16. t'azko. 17. šp'nit', tupit', hanit'. 18. bedár. 19. kul'havecí, chdomák. 20. zabudnút'.

1. ofínok zauškóvanie. 2. kupecký.

egy Molnár nevű kereskedő. Sokszor találkozott az utcán egy fiatal, csinos öltözetű ³⁾ emberrel, ki őt mindig nyájasan köszöntötte. Molnár úr szívesen viszonzta ⁴⁾ ugyan a köszöntést, de mivel nem emlékezett hogy azt az ifjút valaha látta volna, azt hitte hogy őt valaki mással cserélte föl. Egyszer Molnár urat egy barátja ebédre hívta, s mikor a határozott időre megjelent, ugyanazt az ifju embert már ott találta a házi gazdával beszélgetve. Ez mindkét barátját megakarta egymással ismertetni; de az ifjabbik közbe vágott. ⁵⁾ „Fölösleges; ⁶⁾ mi ismerjük egymást már évek óta.“ „Ugy hiszem, kegyed ⁷⁾ tévedésben ⁸⁾ van — viszonzá Molnár úr — az igaz, hogy ön az utolsó időben nekem többször barátságosan köszönt, de más különben előttem egészen idegen.“ — „És én mégis régóta ismerem Molnár urat, — felelt a fiatal ember — s örülök, hogy ma szíves köszönetet mondhatok kegyednek.“ — „De ugyan mivel érdembem én köszönetét? kérdezé Molnár úr. „Ez régi történet az igaz, mondá az ifju; de ha egy perczig meghallgat, talán még emlékezni fog reám.“

„Egy reggel iskolába mentem. Akkor éves voltam. A mint a piacon mentem egy

3. oblek, blečeny. 4. nazpät' vrátit'. 5. do reči vpádnút', v reči přetrhnút'. 6. zbytočný. 7. vy, vaša mi-lost'. 8. blud, omýl.

rakás ⁹⁾ kosár volt ott tele legszebb almával. Ritkán kaptam otthon gyümölcsöt, s ezért sóvárogva ¹⁰⁾ tekintettem a fölséges ¹¹⁾ almákra. Az árusnő ¹²⁾ éppen szomszédjával beszélgetett s így háttal volt fordulva kosarához. Az a gondolat támadt ¹³⁾ fejemben, hogy lopjak el egy almát; hiszen az aszonynak marad még elég. Csendesen kinyujtván ¹⁴⁾ kezemet nagy ovatossággal ¹⁵⁾ éppen zsebembe akartam dugni ¹⁶⁾ az almát; hát egyszerre kemény pofoncsapást kapok, úgy hogy ijedtemben ¹⁷⁾ az alma kiesett kezemből. „Fiu! szólt a pofonütő ember: mit mond a tiz parancs? Remélem, most először vétesz ¹⁸⁾ az ellen; a mely ezt mondja: „Ne lopj,“ legyen egyszersmind az utolszor is!“ Alig mertem szégyenletemben szemeimet felnyitni; de ama férfi ábrázata ¹⁹⁾ örökre megmaradt emlékezetemben. ²⁰⁾ Az iskolában eleinte nagyon figyelmetlen voltam, úgy tetszett, mintha újból hallanám e szavakat: hadd legyen az utolszor! Es szilárdúl ¹²⁾ föltettem magamban: igen, bizonyjal először és utoljára leend. De azután is sokáig, valahányszor a tizparancsolatról tanultunk, szivdobogások ²²⁾ közt gondoltam ama reggelre. Hogy néhány év múlva az iskolát elhagytam,

9. hrba. 10. túžene dychtive. 11. velebný, vznešený. 12. priekupnička, kofa. 13. povstat'. 14. vytiahnúc. 15. opatrnost'. 16. skryt', pchat'. 17. ľak, strach. 18. previnit', chybet'. 19. tvár. 20. pamät'. 21. pevne. 22. klopanie srdca.

egy derék kereskedőnél, segéd ²³⁾ lettem s később Délamerikába hajóztam. Itt nem egyszer kísértetbe ²⁴⁾ jöttem, hogy kereskedelmi üzlésünkben ²⁵⁾ másokat megcsaljak s kezem idegen árura ²⁶⁾ tegyem ; de mindig úgy tetszett, mintha újból érezném azon pofoncsapást s eszembejutottak amaszavak : „legyen egyszer-smind utólszor.“ Ekkép a becsület utján maradtam, és haza hozott vagyonomban egy fillére sincs az igazságtalan keresetnek. ²⁷⁾ Istené legyen érte a dicsőség !

Igy végzé beszédét a fiatal ember, megfogta Molnár úr kezét mondván : „Szabad-e hálásan megszoritnom e kezét, mely annyi jóval volt irányomban ?“

A becsületes földmives.

Nem régen történt, hogy Svajcorszagg egyik falujában meghalt egy öreg pap. Örökössei ¹⁾ minden hagyatékát ²⁾ nyilvános ³⁾ árverésre ⁴⁾ bocsátották. Az árverésen egy régi hallgatója, egy becsületes földmives, is megjelent s megvett egy iróasztalt, hogy legyen valami emléke a boldogult tiszteletes ⁵⁾ úrtól. Haza vitte az asztalt s közelebbről megvizsgálva, látja mennyi kis fiók van benne. A

23. pomocnik. 24. pokušenie. 25. obchod. 26. tovar. 27. zárobok.

1. dedič. 2. pozostatky. 3. verejný. 4. dražba, licitácia. 5. dvojctihodný.

mint rendre kihuzogatta a fiókokat, elgondolta: mennyi mindent rakhat el beléjük.

Hát mikor már mind kint voltak a kis fiókok, látja, hogy ezek megett még egy nagyobb fiók is van elrejtve. ⁶⁾ Ezt is ki akarta húzni; de nem akart mozdulni, gondolta, hogy bele van dagadva. ⁷⁾ De hogy végre sikerült kihúzni, mit lát? íme tele van aranypénzzel. És a mint megolvasta a pénzt épen tizenötezer frankot (mintegy hatezer új forintot) talált kerekszámában.

Jámbor földmívesünk megijedt a sok pénz látására s így szólt magában: „Mi tevő legyek?” És a kísértés gonosz szava így felelt: „Együgyű ⁸⁾ ember, hát nem vetted-e meg az asztalt minden bennelevővel? A pénz a tied tedd el, és hallgas velem!”

Azonban nemsokára egy más, komoly ⁹⁾ szózat ¹⁰⁾ is emelkedék szívében, mely így szólt: „A világerő sem tied a pénz! Senki sem bocsátotta áruba neked azt a pénzt, s te magad sem akartad azt megvenni. Te csak az asztalt vetted meg, nem a pénzt. Te csak lelted ¹¹⁾ a pénzt, és tudod kié a talált pénz; tehát szépen vissza kell ádnod azt.” Ez a komoly szózat a lelkiösmeret ¹²⁾ szava volt.

A földmíves örömet megtartotta volna a pénzt; mert a nagy összegből szép kis házat

6. zatajený, ukrytý. 7. zapuchnutý. 8. prostý, hlupý. 9. vážny. 10. hlas. 11. najst'. 12. vsedomie.

és jószágot vehetett volna magának. Végre így szólott: „Nem teszem, rosszul cselekedném, ha megtartanám a pénzt; a lelkiösmeretnek igaza van; a pénz az örökösöké.“ És azonnal vissza is vitte azt a fiókban az örökösöknek. — Ennek a becsületes földművesnek neve: Hubler Jozsef, érdemes, hogy emléke tiszteletben maradjon. —

A hógörgeteg ¹⁾ (lavina).

Fönséges látványt ²⁾ tárnak ³⁾ fel előttünk a svajézi havasok ⁴⁾ csúcsai, ⁵⁾ melyek vakító ⁶⁾ fehér ruhában emelkednek a kék ég felé; a sziklák meredek ⁷⁾ oldalán lenyúló széles kék jégmezők és köztök a zöld legelők, hol a nyájak kolompja kedvesen hangzik le. De rémületes ⁸⁾ természeti tünetenyekkel ⁹⁾ is találkozunk a havasokon. Ilyenek az úgynevezett hógörgetegek vagy lavinák. Ezek roppant hótömegek, melyek a meredek oldalakon irtózatos robajjal ¹⁰⁾ zuhannak ¹¹⁾ alá. Ti láttatok már, hogy télben a nagy hó miként suhad ¹²⁾ le a meredek házfedélről. Ez a fedélről lesuhadó hó hasonlít kicsiben a lavinához. De a havason néha több láb mély és sok száz lépésnyi széles hó terület ¹³⁾ indul meg csúszni. A felülről nyomuló hó természetesen magával

-
1. lavina, závej 2. úkaz. 3. otvorit'. 4. sňazky. 5. vrcholec. 6. oslepújci. 7. strmý. 8. hrozný, desný. 9. úkaz. 10. hrnot. 11. spadnúť. 12. zosmyknúť sa spadnúť. 13. plocha. 14. úbočie.

taszítja a lejtőn ¹⁴⁾ alább fekvőt s így a lavina borzasztó arányban ¹⁵⁾ növekedik, míg a völgybé ¹⁶⁾ jut vagy pedig végre utjában egy egy sziklafal feltartóztatja. ¹⁷⁾ Keményhidegben a hó nem áll össze, olyan mint a liszt vagy a só. Ilyenkor a lavina szerte porzik a levegőben. Másként van a lágyabb időben; az ilyenkor meginduló puha hóösszetapul; szikladarab, föld és fatuskók ¹⁸⁾ bele nyomulnak s mindent pusztító rohammal zuhannak le a völgybe.

Lavina különösen a meredek, sima, gyepe s ¹⁹⁾ oldalakon szokott indulni; ha bokros ²⁰⁾ és erdős a lejtő, lavina nem keletkezhetik. ²¹⁾ A mozgásba indult hőtömeg sokszor kezdetben csak igen csekély. Egy hó pehely, melyet a madár véletlen egy cserjéről ²²⁾ ver le, kezdete lehet a lavinának. Sőt a levegő csupa megrázódása is előhozhatja.

A lavina néha irtózatos pusztításokat visz véghez. Villámsebességgel ²³⁾ rohan a hőtömeg; a legizmosabb ²⁴⁾ fákat, mint gyenge szalmaszálat meghajtja vagy gyökerestől kitépi, egész erdőterületeket letarol. ²⁵⁾ Épületeket helyökről elmozdít vagy teljesen összerombol; sőt egész falukat megvisel ²⁶⁾ vagy elpusztít. Sokszor a hőtömeg embereket, állatokat sőt egész juhnyáját aklostól eltemet. ²⁷⁾

15. pomer. 16. dolina. 17. zadržat'. 18. drevený klát. 19. trávnatý. 20. krovnatý. 21. povstat'. 22. krovina. 23. blesková rychlost'. 24. žilnatý, mocný. 25. sholit'. 26. znosit. 27. pochovat'.

Néha az eltemetettek közül egy egy szerencsésen meg tudott menekülni. 1689-ben két lavina 77 embert és 150 házat borított el, 1499-ben Engadinban négyszáz osztrák katonát temetett el a lavina; de bajtársaik legnagyobb mulatságára rendre mind kibujtak a hótömeg alól; sokan megsebesülve ugyan, de egy sem halt meg. 1836 deczemberében egyik svajczi völgy szerény lakában 12 gyermek volt együtt. Szüleik a szomszédban voltak látogatóban. Egyszerre lavina robog le a kis házat magával ragadja ²⁸⁾ és eltemeti, a nélkül, hogy csak egy gyermek is elveszne. Az oda siető szülék még magukhoz sem jöttek a rémülésből, midőn már a gyermekek egészségesen s jó kedvvel másztak ki a hó alól.

A lavinát rendesen erős szélroham előzi ²⁹⁾ meg; mert a lezuhanó hó erőszakkal ³⁰⁾ seprí a levegőt maga előtt. Ez a szélroham szintoly pusztító mint maga a lavina; az erdőkben néha ezer — két ezer darabot dönt le a legerősebb és legidősb fák közül. Embert, állatot felkap, mint madárkát röpíti magával, s aztán a mélységbe zúdítja. Megtörtént, hogy némelyek egy ilyen légi útat szerencsésen túléltek.

A következő esemény e század ³¹⁾ elején történt Uri megyében, deczember közepén. A családátya vacsóra után így szólt nejéhez és három fiához: „Imádkozzunk azon szegény

szerecsétlen emberekért, kik e zivataros éjjel veszélyben foroghatnak.“ S míg imádkoztak, már minden völgyből hangzott a lavinák menydörgése ³²⁾ s még el sem végezték az imát, egyszerre összeroskad ³³⁾ a ház és pajta. Az apát magával ragadta a szélvész ³⁴⁾ a borzasztó éjszakába, a hegy lábánál lecsapta s hófuvattaggal eltakarta. Még életben volt. Midőn azonban másnap reggel ember fölötti küzdelemmel ³⁵⁾ magát kiásta s lakása helyére érkezve látni akarta; mi történt övével — irgalmas ³⁶⁾ Isten! csak hó és hó volt mindenhol, semmi nyoma valamely laknak, semmi jele az életnek. Végre mégis hosszas, nyugtalan kiabálására meghallotta a hó alatt mint valamely mély sírból ³⁷⁾ neje szavát. S midőn onnan szerecsésen s bántatlan kiásta rögtön hallottak még egy ismert és kedves hangot: „anyám, én is életben vagyok még — kiálta egyik gyermek — de nem bírok kimenni!“ Most apa és anya ujult erővel ásnak utána és szerecsésen megmentik; de egyik karja el volt törve. Szívök örömmel és fájdalommal telt el, mert a más két gyermeket is megkapták, de már halva voltak. —

Munka-szabályok. ¹⁾

Korán szoktasd magad hasznos foglalko-

32. hrmenin. 33. srútit' sa. 34. vichrica. 35. boj. 36. milosrdný. 37. hrob.
1. pravídló.

záshoz! Gondold meg, hogy az élet mulandó, ²⁾ betegség vagy rendetlen élet kelletén ³⁾ túl is megrövidítheti.

Reggelenként jókor kelj fel! „Ki jókor kel, aranyat lel!“ Gondold meg, hogyha naponként csak hat órát fordítsz is álomra, életed negyed részét aludtad el.

Ne késél a munkához fogni! Ki későn kezd, későn végez, vagy igen keveset végezhet.

A mit ma megtehetsz ne halaszd holnapra. Minden napnak van saját teendője. Ha a mait holnapra halasztod, kénytelen leszel a holnapot halasztani továbbra.

A mit doldozol, tedd jól, pontosan és tökéletesen. Így soha sem leszel foglalkozás nélkül; mert munkádon mindig találsz valami javítani, ⁴⁾ valami simítani ⁵⁾ valót, s a siker ⁶⁾ mind több több örömet és bizalmat ⁷⁾ szerez.

Dolgozzal bizonyos rend szerint! Ne fogj most ehez, majd ahhoz; hanem végezd be, a mihez kezdtél, mielőtt újhoz fognál. Így gondolatid nem szóródnak ⁸⁾ el, erőd nem oszlik szét, és képessé teszed magad még nagyobb munkára is, melynek tervezésére ⁹⁾ higgadság, ¹⁰⁾ kivitelére ¹¹⁾ kitartás ¹²⁾ szükséges.

„Munka után édes a nyugalom!“ azt

2. pomnutelný. 3. potreba. 4. opravit', napravit'.
5. hladit'. 6. zdar, výsledok. 7. důvera. 8. rozptylit',
sa. 9. návrh. 10. usadlost', tichost'. 11. výnosok,
vývoz, vyvedenie. 12. vytrvalost', vydržanie.

mondja a példabeszéd. ¹³⁾ Es a tapasztalás igazolja ¹⁴⁾ és azt tanítja, hogy az ember este csak akkor lehet igazán elégtel, ha tudja, hogy napi kötelességét hiven teljesítette. —

A gyermekek és a három patkány. ¹⁾

Egy anyának gyermekei
 Kedves jó gyermekek voltak
 Ha nem is volt köztök anyjok
 Egymással szépen mulattak.
 Dobpergetés, ²⁾
 Házépités,
 Szaladgálás,
 Cziczefutás, ³⁾
 Sütés, főzés,
 Mesélgetés, ⁴⁾
 Szemkötösdí, bábu, labda,
 Egymás után került sorra.
 Sirás, rívás,
 Rút czivódás ⁵⁾
 Ismeretlen volt ő nálok,
 Csupa öröm, csupa vígság ⁶⁾
 Volt életök, volt a házok.
 A nagyobbik testvér volt a
 Kisebkek mulattatója! ⁷⁾
 Egyszer épp bujosdit ⁸⁾ játsztak

13. porekadlo, prislovie. 14 ospravedlnit', dokázat'.

1. potkan. 2. bubnovanie. 3. hore dolu behanie. 4. rozprávanie bájkov. 5. roztržitost', vada. 6. veselost'. 7. zabávateľ. 8. skryvačky, skovávačky.

Midőn szép — valamit láttak :
 Akárhová bujt el Berta,
 Mindig megkapta Gyulácska,
 Mit is tegyen mit csináljon?
 Ágy alá, vagy ágyba másszon
 Ez vagy amaz ajtó mögé
 A szekrény meg a fal közé,
 Eme — vagy ama szobába
 Bujjék el, vagy a konyhába ?
 Ő bizony nagy — hamarjába
 Elbujik a kamarába.
 Hallgat, hallgat, lesi, ⁹⁾ várja,
 Ha fölleli-e Gyulácska ?
 S a csendben mit lát a zugból ? ¹⁰⁾
 Három patkány jó egy lyukból,
 A két kisebb megy, keresgél,
 S a mi csak enni valót lel
 Elviszik édes anyjoknak,
 Vén anyjoknak, szegény vak-nak.
 „Beh kedves két patkányfiu!“
 Mond Berta s szép halkán kibú,
 Odahija Gyulát, Idát,
 Hogy nézzék e ritka csodát, ¹¹⁾
 Nézték, nézték, soká nézték,
 Anyjok bejött, csendre kérték.
 Nézték a kis állatokat,
 Mint etetik agg anyjokat, —
 Mig honal ¹²⁾ alatt egy tállal

* * *

9. striezt', striehnút'. 10. kút. 11. div, zazrak.
12. pazucha.

Benyit a szakácsné zajjal.
 A három patkány lót, fut, ¹³⁾
 S legott a lyukba bebútt.
 „Látod kedves jó mamácska!
 — Így szólal meg kis Gyulácska —
 Hogyha majd te is öreg léssz
 S szemed világa ¹⁴⁾ így elvész:
 Mi is így bánunk te veled,
 Mi is így etetünk téged
 Így viseljük gondodat!“

Oltó ¹⁾ apa.

Mit csinál kend, apám uram?
 — Oltogatok, édes fiam!
 Mit ér az a kend oltása.
 Ha azt a szép fát levágja!
 Szép fa biz a, de vad, ²⁾ fiam!
 Melynek fanyar ³⁾ gyümölcse van,
 S nem érdemli ezt a helyet,
 Melyet itt kertünkben elvett.
 Látod fiam! most levágom,
 S e nemes galykát ⁴⁾ beoltom
 Így a vadfa majd idővel
 Szelid gyümölcsöket nevel.
 A gyermek is nem hiába
 Jarogat az iskolába;
 Hanem hogy ottan szivébe
 Jó erkölcsöt ⁵⁾ oltsanak be.

13. sliedit', behat'-utekat'. 14. svetlo.

1. štepiaci. 2. divý. 3. trpký. 4. haluz. 5. mrav, mravnost'.

A jó erkölcs és tudomány
Nemes gyümölcsöt hoz aztán
S a mely ember flyet terem,
Nagy becsben ⁶⁾ van minden helyen.

S mig a vadócz bárgyu ember
Elvettetett ⁷⁾ sorsban hever :
Addig a bölcs tetőre hág,
S tiszteli az egész világ.

Aranymondatok.

Egy napod se muljék úgy el
Hogy ne töltsd el jó tettekkel.
A mely dolgot megtehetsz ma,
Azt ne halaszd holnapra.
Minden nap és minden óra
Találjon készen a jóra.
Elted szép korán óh gyermek!
Használd jól fel az időt,
Szánts, vess, hogy aztan arathass :
Gyűjts észkincset, észerőt.

Ha iparkodó ¹⁾ léssz
Dologban sokra mégysz
Dolgosok közt olyan a rest
Mint élők közt a holt test.
Dolgos kéz, művelt ész
Olyan kincs, mely el nem vész.

6. vžácnost', vžžnost'. 7. opovržený.
1. usilovný.

Nem soká tart birtokod, ²⁾
Ha meg nem takarítod. ³⁾
Ki a garast nem becsüli
A forentot nem érdemli.
Ki a krajczárokat meg nem takarítja,
Soha sem lesz annak egy egész forintja.

Mindenki jót tehet :
Segíts a hol lehet.
Ha jó szived van s akarod igazán,
Habár szegény vagy is, segíthetsz más
baján,

Legtisztábban örülhet,
A ki mással jót tehet.

Vigasztald ⁴⁾ a szomorút,
Segítsd fel a nyomorút. ⁵⁾
Annak sírt revetve ásnak
Ki élteben nem ad másnak.
A ki nem szán ⁶⁾ és nem segít mást,
Maga sem talál szánakozást.
Mi'yen volt a te mértéked ⁷⁾
Olylyal mérnek vissza neked.

Rosztól óvd ⁸⁾ magad ;
Mert a rossz ragad.
Ha rosztól tanácsot kérsz,
Igaz útra el nem érsz.

2. majetok. 3. zachranit', sporit'. 4. tešit'.
5. bedár, biedný. 6. ľutovat' 7. miera. 8. chrá-
nit' sa.

Roszat tézsasz bár titokban ⁹⁾
Isten előtt tudva van.
Vigyázva ugrálj s szaladj,
Hogy el ne ess s ép maradj.

Hogy egészséges légy s érhesz jó vénséget,
Evésben tarts főkép mértékletességet. ¹⁰⁾
A mit látsz, azt ne kérd mindjárt:
Sok van, a mi hamar megárt. ¹¹⁾

Igaz legyen szived,
Igaz a beszéded.
Holnap, ha nem ma is
Rajta veszt a hamis.
A kit többször vétkes hazugságon kapnak
Ha igazat mond is, nem hisznek már
annak.

Jó ha korán megszokod,
Hogy szavadat megtartod.
Senkiről roszat ne beszélj,
Hogy másokkal békében élj.
A mit nem kívánsz magadnak
Te se tedd embertársadnak.

A rosz alma férges, ¹²⁾
Gyermek! ne légy mérges!
Mérges s boszús ¹³⁾ természet, ¹⁴⁾
A földön sok kárt szerzett.
Ne légy makacs ¹⁵⁾ s indulatos, ¹⁶⁾

9. tajne. 10. miernost'. 11. zaškodit'. 12. čer-
vivý. 13. protivný. 14. prirodzenost'. 15. hlavatý,
tvrdošijný. 16. náruživý.

Az ily gyermek utálatos. ¹⁷⁾
 Az irigység ¹⁸⁾ esunya férgé,
 Szeretet emésztő ¹⁹⁾ mérge,
 Szived soh se undokitsa; ²⁰⁾
 Mert azt a jó Isten tiltja.
 Ne perelj, ²¹⁾ a békeség
 Mindig legjobb nyereség. ²²⁾
 Inkább valamit szenvedj,
 Hogy sem mindjárt perlekedj.
 Bocsáss meg ellenségednek;
 Kedvére téssz Istennek.

Dobd vissza kenyérral azt, ki kővel dobott,
 A szelid jó Jézus minkent így tanított.

Mikép a „Miatyánkban“ ígéréd
 Bocsás meg annak, ki vét ellened,
 Bocsás meg örömet annak, ki megbántott,
 Ellenségedből még válhat jó barátod.

Szeressed az embert
 Mindig és mindenekben
 Hogy szeretve légy a
 Földön és egekben.

A mi fáj, az rossz tréfa, ²³⁾
 Az állat sem darab fa.
 Ha az állatot kinzod, ²⁴⁾
 Rossz szivedet mutatod.

Szépség elhervad, ²⁵⁾
 Jóság megmarad.

17. ošklivý. 18. závist'. 19. strovujúci znivo-
 čujuci 20. zohšvet'. 21. pravotit' sa. 22. výhra.
 23. žart. 24. trápit', mučit'. 25. uvadnút'.

A szépség és hiuság ²⁶⁾
 Mulékony mint a virág.

Csinosság és tisztaság
 Jobb mint pompa ²⁷⁾ s czifraság.
 Lehet s legyen gondunk a test külsejére;
 De soha sem több ám mint lelkünk
 üdvére! ²⁸⁾

Ki ronda öltözetében,
 Ritkán tiszta az lelkében.
 Ruháitokat megkiméeljétek,
 Mert nehezen szerzik jó szüleitek.

A jó gyermek szorgalmatos
 Nem kevély ²⁹⁾ de alázatos. ³⁰⁾

Légy jámbor és szerény,
 A szerénység erény.
 Dicsekedőt s kevélyet
 Soha senki sem szeret.

Szülék örülnek nagyon.
 Ha jó gyermekek vagyon.
 A mely gyermek jó
 Gyors szófogadó.

Szülőidnek s tanítódnak legjobban adsz
 hálát,

Ha megteszed, mit mondanak s fogadod
 tanácsát.

Hogyha a gyermekek mindig jók volnának,
 A szerető szülék ritkán búsulnának.

26. marnomyselnost'. 27. nádhera. 28. spase-
 nie, blaho. 29. pišný. 30. ponižený.

Ha mindennek végét jókor meggondolod:
Ugy azt, a mit teszesz, soha meg nem bánod.

Nyugtatvány. ¹⁾

40. azaz negyven forintról oszt. ért. mely összeget én alulirott Barna András úrtól mint folyó évi Május és Junius hónapokra járó élelmezési ²⁾ díjt ³⁾ mai napon minden hiány nélkül felvettem.

Kelt B.-Csabán Jun. 30-án 1871.

Péter Pál.

azaz 40 fr. o. é.

Számla. ¹⁾

Tisztelt Kis Pál úr számára.

Év, hó és nap		fr.	kr
1871 Apr. 15.	15 rőf ²⁾ kárton ára 45 kr.	6	75
„ „	2 db. kárton kendő á 40 kr.	—	80
„ „	1 selyem ³⁾ kendő 8 fr. 50	8	50
1871 Jul. 2-án	10 rőf pántlika á 32 kr.	3	20
„ „	czérna á 10 kr.	—	10
„ „	selyem á 25 kr.	—	25
	összesen	19	60

Kifizettetett

Mézes József
kereskedő.

1. uspokojenie. 2. živnosť, vydržovanie potravou. 3. odmena, mzda.

1. účet. 2. rýf. 3. hodbáb.

Bizonyítvány. ¹⁾

Alulírott lelkiismeretesen bizonyítom, hogy Molnár Mária B.-Csabái születésű ág. h. 18 éves hajadon ²⁾ nálam két éven át szolgált. Ez idő alatt szorgalma, hűsége ³⁾ pontossága és ügyessége ⁴⁾ miatt teljes megelégedésemet kiérdemelte; miért is őt az illetők figyelmébe melegen ajánlom. ⁵⁾

B.-Csabán 1871. Aug. 15-én.

Nagy György.

Kötelezvény ¹⁾

Alulírott elismervén, hogy Kovács János urnak egy évi haszonbér ²⁾ fejében 120 azaz százhusz osztr. ért. forinttal tartozom, egyszersmint kötelezem ³⁾ magamat, hogy ezen összeget a mai naptól számítandó egy év alatt tizenkét egyenlő részletben, vagyis minden hónap elején a tiz forintnyi összeget köszönettel le fogom fizetni.

Kelt B.-Csabán 1871 Aug. 1.

Vincze János.

Levelek. ¹⁾

B.-Csabán 1871, Maj. 18.

Kedves Janikám!

Két nap óta hideglelés ²⁾ vagyok s a helyett hogy iskolába mennék, kénytelen ³⁾

1. vysvedčenie. 2. panna. 3. vernost'. 4. šikovnost'. 5. odporučat'.

1. dlžný list. 2. nájom, árenda. 3. zaväzovat'.

1. list. 2. zimnica. 3. prinúcený.

vagyok itthon az orvossággal telt tüvegek-
késsel⁴⁾ magam mulatni. Nehogy tőletek
elmaradjak kérlek kedves Janikám add tud-
tomra⁵⁾ iskola után hogy mit adott fel tanító
ur leczkére. Ugy-e megteszed e szivességet
szerető barátodnak

Nagy Györgynek.

B.-Csabán 1871, aug. 5.

Kedves Ilkám!

Uj ruhád annyira megtetszett édes anyám-
nak, hogy szándéka¹⁾ nekem is éppen olyant
venni. Arra kérlek tehát kedves Ilkám ird
meg: hol vettétek azon kelmét²⁾ s mi volt
rőfének ára.³⁾

Tisztel barátnőd

Kéri Mária.

Gyulán aug. 15-én 1871.

Kedves szüleim!

Sokszor beszéltem már kedves szüleimek,
hogy szomszédunkban van egy kedves kis fiu
a kit én igen igen szerettem. Ó oly szelid,
szives s barátságos volt, hogy iránta mindenki
vonzalommal¹⁾ viseltetett. Én a mikor csak
volt időm mindig vele játszottam. Tegnap este
felé is oda mentem játszani de az én legna-
gyobb szomorúságomra²⁾ a kis Miskát halva

4. sklenica. 5. na vedomia.

1. úmysel. 2. látka, tovar. 3. cena.

1. náchylnost'. 2. smútok.

találtam. Ez így történt: apja napszámban volt: anyja az erdőbe ment száraz galyakat szedni, s hogy| nem volt kire hagyni otthon a kis fiút is magával vitte. Mig anyja fát szedett a kis fiu valami enni valót keresett s talált is fényes bogyókat ³⁾ melyeket cseresznyének tartott s jó sokat evett belőlök. Ez nem volt cseresznye hanem farkas cseresznye ⁴⁾ vagy is nadragulya ⁵⁾ mely veszélyes ⁶⁾ méreg s ez okozta ⁷⁾ halálát is. Az anyja mikor észrevette hogy fia beteg s szemei elhomályosodtak, ⁸⁾ haza vitte s hitt orvost is, de már későn volt, 4 órakor szegényke irtóztató fájdalma ⁹⁾ közt meghalt. Mindnyájan nagyon sajnáljuk s szegényt meg is sirattuk.

Tudom hogy kedves szüleimnek ez által némi aggodalmat ¹⁰⁾ szereztem; de engem ily szerencsétlenségtől ne féltsenek. Én sok mérges növényt ¹¹⁾ ismerni tanultam az iskolában, melyet tanító úr meg is mutatott s hogy azoktól őrizkedjünk tanácscsal ¹²⁾ s intéssel ¹³⁾ bőven ¹⁴⁾ ellátott. ¹⁵⁾

Máskor majd magamról irok többet, most pedig még kérem az Istent hogy kedves szüleimet áldja ¹⁶⁾ és boldogítsa. ¹⁷⁾

Kezeiket csokolja

hálás és engedelmes fiok

M á t y á s.

3. bobuľa. 4. čerešne. 5. bláznivé, čerešne. 6. nebezpečný. 7. zapričit'. 8. zatemnit' sa, mútit' sa.

Az „Üstökös“ t. kiadóhivatalának¹⁾

Pesten.

B.-Csabán, 1871 Jan. 1.

Az ide mellékelt²⁾ hat forinttal előfizetek³⁾ az „Üstökös“ czimű lap⁴⁾ egész évi folyamára.⁵⁾

Tisztelettel

Kovács János

lakatos.

Milý môj priateľ!

Tvôj list som včera prijal. Velmi ma teší, že si mi už raz mohol písať, že si zdravý. Dokiaľ si chorý bol, často som sa zpytoval¹⁾ pána lekára o tvojej nemoci.²⁾ On mi úprimne³⁾ vyznal,⁴⁾ že si síce ťažkou nemocou navštívený, predca však má nadeju, že o krátky čas ozdravieš.⁵⁾

Čo si mi naručil, to ti vykonám, a to len jedným dňom pozdejšie — jako tento list — dostaneš.

Pozdravuje ťa tvôj úprimný priateľ

Ján Dlhý.

V Pešti. Aug. 20 r. 1871

9. boľšť. 10. starost'. 11. bylina. 12. rada. 13. napomenutie. 14. hojne. 15. zaopatrit'. 16. žehnat. 17. oblažit'.

1. vydávajúci úrad. 2. pripojený 3. predplatit. 4. noviny. 5. beh.

1. kérdezni. 2. betegség. 3. őszintén. 4. megvallani. 5. felgyógyulni.

Moja milá priateľkyňa!

Dva týždne minuly jako si mi sl'úbila, 1) že prvý Máj spolu strávime. 2) Že som to nezabudla, toho je svedkom 3) aj tento lístok, v ktorom ťa prosím, aby si ma navštívila a to čím skorej, lebo by som ti ešte dokial sa neprechodíme chcela ukázať moje krásné šaty, ktorými ma moji drahí rodičia dnes prekvapili. 4)

Do videnia 5)

tvoja verná priateľkyňa

Etelka.

Moji milí a drahí rodičia!

Zarmúteným srdcom sme sa rozlúčili, 1) rozlúčili na čas nejistý, 2) čo vaše ubolené 3) srdce ešte väčšmi zarmucuje. Než potešte sa, nádeju mám — ač mi Pán Boh bude na pomoci — že ešte vyrastie 4) z vašich plačom vyrobených 5) sl'z 6) tá najväčšia radosť a potešenie. Nadeju mám, že o jeden mesiac vás aspoň na krátky čas navštívim.

Moholby som vám písať drahí rodičia ešte asnaď o našom vojanskom 7) živote, o jeho príjemných 8) a nepríjemných vlastnostiach 9)

1. igérni. 2. tölteni. 3. tanu. 4. meglepni. 5. vizszontlátasig.

1. válni. 2. bizonytalan. 3. fájós. 4. kinőni. 5. hullatott. 6. köny. 7. katonai. 8. kellemes. 9. tulajdonság.

— jako sa mi to za tento krátky čas skúsiť¹⁰⁾ dalo. Aneb asnáď miesto Pešť a jej pamätnosti¹¹⁾ na kol'ko už poznám, by som vám opísať mohol. Toto všetko jestliže vás navštívim vám porozprávam; jestli vás ale nenavštívim v budúcom liste vám to opišem.

Zdravie a požehnanie Božie várn vinšujúťc zostávam
váš verný a úprimný syn

V Pešti, 18. Maja r. 1871. Ondriš Hrubý

Uspokojenie.

Na dvesto zlatých rak. čísla, ktoré som ja nižepodpísaný od pána Pavla Mája jako závdavok¹⁾ na dom skutočne²⁾ prijal.

Na Čabe 27. Jul. r. 1871.

Matej Mocný.

t. j. 200 zl.

Dlžný list.

Ja niže podpísaný od pána Ondreja Vlčko, zdejšího¹⁾ kupca²⁾ dnešního dňa požičaných sto zlatých rak. čísla o pól roka aj s 6% úrokom³⁾ prinavrátit sa zavazujem.

V Prešporuku, 15. Mája 1871.

Ján Slábý.

Matej N. svedok.

Ondrej N. svedok.

10. tapasztalni. 11. nevezetesség.

1. foglaló. 2. tettleg.

1. helybeli. 2. kereskedő. 3. kamat.

Vysvedčenie.

Karol Baláž — tovaryš čižmársky ¹⁾ 22 ročný v Pešti zrodený — pracoval u mna od 15. Febr. r. 1869 až do dnešního dňa. Choval ²⁾ sa slušne a verne, tak že jemu toto pochvalné ³⁾ vysvedčenie dobrým svedomím vydati môžem.

Na Sarvaši, 16. Apr. 1871.

Ondrej Podobný,
čižmár.

Účet (konto).

pre pána lekára Jána Rozkošný.

Rok, mesiac deň		zl.	kr
1871. Apr. 15.	Za nový kabát pre p. lekára	18	—
„ „	Za nohavice tiež prep lekára	7	—
1871. Máj. 18.	Za kabát pre pána syna	14	50
1871. Jun. 12.	Za celý oblek ⁴⁾ podobne ²⁾ pre pána syna	22	30
	všetko spolu	61	80

Na Čabe. 28, Jul. 1871.

Ján Malý,
krajčír.

Ktorú sumu t. j. 61 zl. 80 kr. že som prijal sa priznávam. ³⁾

Ján Malý.

1. csizmadia legény. 2. viselni magát. 3. dieséretes.

1. öltözet. 2. hasonlóképen. 3. elismerni.

Statočný a pilný žiak.

Keď rodičia Janka do školy vysielali, tu i tam ho napomínali, aby v škole pozorným bol. Raz on na to napomenutie takto odpovedel: Milí rodičia! však je to pre mňa dobre, keď pozorovať budem, a nepozornosťou uškodil ¹⁾ bych sebe, mojím priateľom a učiteľovi môjmu robil by som mrzutosť, ²⁾ a on by si mňa v ošklivosť ³⁾ vzal. Ja teda budem dobre na všetko pozorovať. Jasnáhľadom teda Janko rano vstal, umyl ⁴⁾ sa, očesal ⁵⁾ sa, pomodlil sa, pekne sa od rodičov odobral ⁶⁾ do školy šiel ticho, poriadne, a každého, koho posretnul, ⁷⁾ prívetive ⁸⁾ pozdravil. V škole, keď sa čítalo, vždy jeho oči boly v knihe, a keď učiteľ nečo hovoril alebo vykladal, ⁹⁾ jeho oči a uši na učiteľa obrátené boly. Jestli nerozumel dačo zpýtal sa pekne. V škole druhým deťom nikdy na prekážke nebol, ani nikdy žiaden naňho nežaloval. Po škole zase ticho domov šiel, ačkol'vek mnohých videl, že na ulici šantovali, jedni na druhých kričali, bili ¹⁰⁾ sa atď. Doma na to myslel, čo sa dobrého v škole naučil, a v tom sa i cvičil. Cvičil sa i v čítaní, a keď sa zmylil, napravil to otec alebo matka.

-
1. ártani. 2. kellemetlenség. 3. gyűlölet, útálat.
 4. megmosakodni. 5. megfésűlködni. 6. elbúcsuzni.
 7. találkozni. 8. nyájasan. 9. magyarul. 10. verekedni.

Čím starší Janko býval, tým sa stával rozumnejším a lepším, a každý, kto ho znal, chválil a miloval ho. Často on sebe sám to opakoval: ¹¹⁾ „Čo sa Janik nenaučí, to sa Janovi tvrdo bude učiť.“ A preto keď školy odbavil, ¹²⁾ ku vŕeckému bol dobre pripravený, ¹³⁾ čo jeho budúci stav ¹⁴⁾ vyhl'adával. ¹⁵⁾

Čistotné diet'a.

Durko vždycky čistotné šaty mal, Macko vždy zapýskaný ¹⁾ a zamazaný chodil. Tento sa raz Ďurka zpýtal: jako to byť môže, že tvoje šaty vždy sú čistotné? To je ľahko! odpovedel mu on: čo žeby mne moji rodičia povedali, keď bych na môj odev nepozoroval? a jako žeby mňa oni s odevom postáčili, ²⁾ kebych každý rok nové šaty potreboval? Ale ja ti poviem, jako robím, že môj odev čistotne vizerá, ačkol'vek je nie tak drahý, jako tvôj. Ja sa každodenne ³⁾ umyvám; v blate sa nebrýzgam, ⁴⁾ nič nečistého do rúk neberem, kde bych sa zababrať ⁵⁾ mohol, tam sa nepchám; hrám-li sa, tedy svoje šaty pekne na stranu kladiem; pri stole pozorujem aby som sa jedlom nepolial; ⁶⁾ šaty moje často kefujem, ⁷⁾ a vyzlečené na čisté miesto odkladám.

11. ismételni. 12. végezni. 13. készülve. 14. állás. 15. megkivánni.

1. piszkos. 2. sáros. 3. győzni. 4. naponta. 5. fetrengni. 6. bepiszkitni. 7. leönteni. 8. kefélni.

Macko si umienil, ⁹⁾ že i on tak robiť bude. Zprvu mu to tvrdo šlo, lebo už k neporiadnosti a nečistote bol privykol; ¹⁰⁾ ale preca naposledy stal sa čistotným. Z toho sa jeho rodičia radovali, a milovali ho viacej, než predtým.

Klasy. ¹⁾

Dvaja chlapci, sedliacki synkovia, prechádzali sa vedľa pol'a otca svôjho. „Ach, podívaj ²⁾ sa, zvolá jedon, jaký je to rozdiel medzi klasmi! Pozri, jak neslušne tyto sa zhybujú ³⁾ a skloňujú. ⁴⁾ a jak krásne a zrovna ony vypfnaju ⁵⁾ sa hore!“

„Ovšem, odpovedá mu druhý, keď by som ja naším otcem bol, dal by som tyto všetky, čo sa ohýbajú a skloňujú, vytrhať ⁶⁾ a zahodiť.“ ⁷⁾

„Pekné by to bolo hospodárstvo, keď by som tak učinil! — poučil jích otec za nimi stojací; vieteli blázni, že práve tyto klasy, čo sa vam neľúbä, ⁸⁾ sú najlepšie? Ony sa skloňuju preto, že sú ťažké zrnom, ⁹⁾ tam ty ale rovné — sú prázna ¹⁰⁾ slama. Pamätujte si, že i medzi ľuďmi obyčajne ¹¹⁾ tak sa deje, jako na mojom poli: Prázna hlava vynáša ¹²⁾ sa vždy vyšie, než iné.“

9. feltenni. 10. hozzaszokni.

1. kalász. 2. nézni. 3. 4. hajolni. 5. felnyúlني.
6. kitépni. 7. eldobni. 8. nem tetszeni. 9. szem, mag.
10. úres. 11. közzönségesen. 12. fennelebegni.

Vd'áčnosť leva. ¹⁾

Keď v Ríme hry ²⁾ a kratochvile ³⁾ strojené) byť mały, vpustené ⁵⁾ bolo do ohrád ⁶⁾ mnoho divokých a ukrutných ⁷⁾ zvierat. Boly ale medzi nimi i takí levi, ktorým Rimania obyčaj mali dávať k roztrhaniu ⁸⁾ otrokov ⁹⁾ svojích, ktorí pre nešlechtnosti svoje smrť zaslúžili. Medzi tými úbohými bol jedon otrok menom Androklus, ktorý pánovi svojmu utiekol, ale zase lapený bol. Toho keď jedon z levov, najväčší a najhroznejší, ¹⁰⁾ shliadol, najprv jako s podivením sa zastavil, potom ale ticho k nemu šiel, jakoby ho znal, a krúfac chvostom jako domáci líškavý ¹¹⁾ pes, jazykom ¹²⁾ svojím lízal mu ruky i nohy, a nedal k nemu iným zverom pristúpiť, ani mu uškodiť, jakoby ho brániť chcel. Nad čím sa dívalo celé množstvo ľudu rímskeho nad mieru, a cisar sám rozkázal Androkla k sebe povolať a opýtal sa ho, zkadial' to priateľ'stvo medzi ním a levom pochádza, a prečo mu ten najukrutnejší divý zver odpúšťa? Na to odpovedel Androklus a vyrozprával všetko, jako sa stálo. „Keď som prvý raz od pána svôjho utiekol, nemohúc ďalej jeho prísnosť ¹⁴⁾ a ukrutné bitie snášať, ¹⁵⁾ obrátil som sa púšť, aby som aspoň tam život svôj ukrátil. ¹⁶⁾ Pre veľkú páľčivosť, vliezol ¹⁷⁾

1. Oroszlán hálája. 2. játék. 3. mulatság. 4. készülő. 5. beeresztve. 6. kerítés, keríték. 7. kegyetlen. 8. széttépés. 9. rabszolga. 10. iszony ú. 11. hízelgő. 12. nyelv. 13. nyalni. 14. szigorúság. 15. elviselni. 16. megrövidíteni. 17. becsúszni, bemászni.

som do jednej hľbokej a skrytej jaskyne, ¹⁸⁾ aby som sa v nej ochladil. Ale hneď po mne prišiel tam lev a zazrúc mä, šiel rovno ku mne, veľmi pokorne podávajúc mi svoje dlapy, ¹⁹⁾ v ktorých veľký končitý trň ²⁰⁾ väzel, jako keby mä o pomoc žiadal. Tu som ja vytrhol ten trn z dlapy jeho a vytlačil ²¹⁾ hnoj ²²⁾ i nečistotu z rany ²³⁾ a sotrel som krv; on ale položiac dlapusvoju na lôno ²⁴⁾ moje, ten celý deň vedľa mňa odpočíval. A tak zhojac leva, byval som s nm v tej jaskyni za tri celé roky a požíval som s ním jedného pokrmu. Lebo on ktorékoľvek zvery polapal, z tých mi čo najlepšie kusy prinášal, ja ale nemajúc ohňa na sluci som j ich sušil ²⁵⁾ a jedol. Naposledy, keď sa mi už ten divoký život sunoval, ²⁶⁾ ušiel som z toho miesta, keď lev práve na hoňbu odbehol, a odiduc odtiaľ tri dni cesty zajatý ²⁷⁾ som bol od vojakov a z Afriky k pánu svôjmu do Ríma privedený, ktorý mňa ale hneď na smrť odsúdil a ukrutným zverom k roztrhaniu predhodiť rozkázal. A preto nemyslím inšie, než že je to ten lev, ktorého som ja uzdravil, a on, pamätajúc ²⁸⁾ na moje dobrodenie, mi teraz tuto vďačnosť čo hostovi ²⁹⁾ a lekárovi svôjmu preukázal.“ Na takúto zprávu jeho a na žiadosť celého ľudu bol Andreklus spolu i s tým levom na slobodu prepustený, vina mu

18. barlang. 19. talp. 20. tövis. 21. kinyomni. 22. genyedtség. 23. seb. 24. öl. 25. száríttni. 26. megúnni. 27. elfogott. 28. megemlékezve. 29. vendég.

odpustená, a ten lev darovaný, ktorého on na tenkom remeni uviazaného po celom meste sebou vodil. L'udia sretávajúc ³⁰⁾ ho dávali mu peniaze a riekali: Toto je lev hospodár človeka, a toto je človek lekár leva.

Zanedbany ¹⁾ otec.

Bohatý obstarný ²⁾ vdovec chcel sebe zaopatrit' dni pokojné. Aby pozostávajúce mu ešte roky mohol prežiť bez všetkej starosti, rozdelil celé manie svoje medzi deti, vyjednal sebe od nich opatrovanie do smrti. Deti ale keď už mali všetko, čo mohli dúfať, v rukách, posielali otca jedno ku druhému, zachádzaly ³⁾ s ním zle a neslušne, tak že úbohý staručký otec mnoho trpel. Lapil sa teda otec figl'a. Majúc bohatého dávného ⁴⁾ priatel'a, vyprosil si od neho na krátičký čas veliku sumu peňazí. Tieto uložil tajne do starého kufra, ktorý jediný zval ešte svojím, a potom svolal deti. Nevdačnici, ⁵⁾ reknul, či tak zachádzate s otcom, ktorý vám toliké bohatstvo zaopatril? Myslite, že už nemáte viac čoho dúfať, ani mojej nemilosti ⁶⁾ sa obávať? ⁷⁾ Mýlite sa. Pozrite, tu otvoril kufer. To všetko bude toho, kto ma do smrti doopatruje. Všetky to chcely učiniť a usniesly ⁸⁾ sa na tom, že ho budú opa-

30. találkozva.

1. elfeledett, elhagyatott. 2. öreges. 3. bánni. 4. fortély. 5. régi. 6. háladatlan. 7. szeretetlenség, harag. 8. tartani. 9. megegyezni.

trovať riadom. ¹⁰⁾ Ale jaký to rozdiel medzi terajším a predošlým opatrovaním! Zachodily s ním tak pekne a laskave, ¹¹⁾ že i pomyšlenie jeho vyplnily. Po smrti sletli ¹²⁾ sa jako havrany ¹³⁾ ku del'be. ¹⁴⁾ Otvorivše však dychtive ¹⁵⁾ kufor, nenašly tam nič iného, jako palicu s ovinutou ¹⁶⁾ okolo nej cedul'kou, na ktorej stálo napísané: Palicu túto porúčam všetkým takým rodičom, ktorí zaživa celé svoje manie oddávajú deťom.

Zlodej.

Ondriš svojim kamarátom v škole perá a sestrám doma všelijaké malé kúsky tkaníc, ¹⁾ ktoré na bábiky potrebovaly, tajne bral. Žiaci v škole sa žalovali, že medzi nimi zlodej na perá sa nachádza, ale zvedet ²⁾ nemohli, ktoby bol. Doma ale zvedela matka, lebo našla pri jeho veciach i cudzích ³⁾ pier mnoho, i ty kúsky tkaníc. A poradila sa s otcom, aby ho prísne trestali, ⁴⁾ tak aby sa z neho zlodej a zlý človek nestal. Pod prútom Ondriš plakal, vyhovárал sa, že to len maličké a na nič hodné veci boly, ktoré pobral. Ale otec mu odpovedel: Za krádež drobných vecí ta trescem, abych ta za krádež väčších a hodnejších ⁵⁾ vecí trestať nemusel. Lebo zlodeji obyčajne začínajú pri

10. sorba. 11. kegyesen. 12. összerepülni. 13. holló. 14. osztás. 15. mohón. 16. körültekert.

1. szövet. 2. kitudni. 3. idegen. 4. büntetni. 5. értékes.

gombičkách, ihlách, ⁶⁾ nožíškoch, a dokončujú s kradením koní a volov, a so šibenicom. ⁷⁾

Vdova ¹⁾ a súdca. ²⁾

Prišla chudobná vdova ku sudcovi obce ³⁾ a rekla zarmútená: stalo sa nešťastie, moja krava prebódlá ⁴⁾ na poli tvoju; čo učiníme? Co je spravodlivé, odvetil súdca; ty si vezmeš kravu moju a ja tvoju. Súdiš ⁵⁾ veru spravodlive, rečie žena, len že som z omýlu ⁶⁾ vec naopnak ⁷⁾ predložila. Tvoja krava prebodla moju. I ja som sa zmýlil, reknúl súdca. Nekázal som to urobiť krave mojej. To náhoda. ⁸⁾ Skoda ⁹⁾ je toho, koho potkala. ¹⁰⁾

Sedliak a anjel. ¹⁾

Rúbal ²⁾ sedliak pri jazere drevo. Medzi rúbaním vypadla a utonulu ³⁾ mu sekera. Keď žalostil nad ztratou, ⁴⁾ prišiel k nemu v podobe ⁵⁾ pútnika ⁶⁾ anjel, a reknúl: „Neboj sa, ja tvoju sekeru vyťahnem.“ I ponoril ⁷⁾ sa a vytiahnul sekeru, ale zlatú. ⁸⁾ Poctivý však muž nepriznal sa ani ku nej, ani ku vyťahnutej za ňou striebornej sekere; len železuú uznal za svoju. Preto mu anjel daroval všetky tri.

6. tí. 7. akasztófa.

1. özvegy aszony. 2. biró. 3. község. 4. keresztül szúrni. 5. ítélni. 6. tévedés. 7. vizásan, 8. véletlenség. 9. kár. 10. érni.

1. angyal. 2. vágni. 3. elmerülni. 4. veszteség. 5. kép. 6. zarándok. 7. elmerülni, viz alá bukni. 8. arany.

Keď tým bochválil sa sedliak doma susedovi, tento hneď vzal na pleco ⁹⁾ sekeru a pospiechal ¹⁰⁾ tiež ku tomu jazeru. Porúbav tam trochu, uvrhnúl sekeru náročky ¹¹⁾ do vody a bedákal ¹²⁾ na brehu hlasite. Prišiel i ku nemu anjel, zanoril sa a vyťahnul sekeru zlatú. No, tvoja to? pýtal sa anjel. Istinná moja, vykriknul človek lživý u velikej radosti. Anjel ale uvrhnúl ju do jazera nazpät a zmiznul, ¹³⁾ lebo lhárov nenávidia nebeštani. ¹⁴⁾

Stehlík ¹⁾ a slávik. ²⁾

Na jar, keď stromy ³⁾ kvitly ⁴⁾ a ptáctvo trospevovalo l'úbezne, pošiel chlapec s otcom do zahrady. Pozri, otče — lapil jednou rukou otca a druhou ukazoval na jabloň ⁵⁾ — jaký tam krásny ptáčik. To iste ten slávik, čo najpeknejšie spieva. To stehlík, riekol otec; slávik je ten tam na slive. ⁶⁾ Nemožno, ⁷⁾ odvetil chlapec so zadivením, veď to len taký jakýsi vrabec. — Ó môj synu! pohladil ⁸⁾ ho po hlave otec, obyčajne sa mýli, kto z vyzetania ⁹⁾ súdi o schopnostiach. ¹⁰⁾ —

9. väll. 10. sietni. 11. szándékosan. 12. jajgatni. 13. eltünni. 14. égi, menybeli.

1. tengelice. 2. fülemüle. 3. fa. 4. virágozni. 5. almafa. 6. szilvafa. 7. lehetetlen. 8. megsimogatni. 9. kinézés. 10. tehetség.

0211